SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо про Україну!

Рік 120, ЧИСЛО 11, П'ЯТНИЦЯ, 15 БЕРЕЗНЯ 2013 РОКУ — 1893 — Vol. 120, No. 11, FRIDAY, MARCH 15, 2013 — $1.00

Ім'я нового Папи Римського – Франціск I

ВАТИКАН. – 13 березня на Сикстинською капелею, де відбувався конклав кардиналів, пішов білий дим – знак того, що Вселенська Церква має нового, з черги 266-го, наступника на престолі св. Петра. Ним став 76-річний Хорхе Маріо Берґольо, арґентинський кардинал з Буенос-Айресу.

Про це відразу після обрання Папи сповістив кардинал-протодиякон Римо-Католицької Церкви Жан-Луї Торан, вийшовши на балькон собору св. Петра, щоб вимовити знамениту латинську фразу „Habemus papam" („Маємо Папу") і оголосити його ім'я – Франціск I.

Відтак на балкон головного католицького храму світу винесли хрест, і новообраний Єпископ Риму з'явився перед

(Закінчення на стор. 4)

Новообраний Папа Франціск I.

УГКЦ закликає до примирення польського та українського народів щодо Волинської трагедії

ЛЬВІВ. – У Зверненні Синоду єпископів Києво-Галицького Верховного архиєпископства Української Греко-Католицької Церкви з приводу 70-их роковин Волинської трагедії зазначено:

„Християнська оцінка Волинської трагедії, а також кривд у стосунках українців і поляків, що їй передували чи нею були зумовлені, – вимагає від нас їх однозначного засудження. З християнської точки зору, осудливими були як політика, спрямована на позбавлення права на самовизначення українців на своїй землі, так і збройне насилля супроти польського населення на Волині", – йдеться у цьому документі.

Глава УГКЦ Святослав (Шевчук) зазначив, що Синод єпископів УГКЦ звернув особливу увагу на ці події, щоб „просити у Бога дару зцілення від тих ран, а з іншого боку не дати можливости для політиків маніпулювати цим болем, який у собі носять наших два народи". На його думку, завдані тим конфліктом рани болять і сьогодні як українців, так і поляків, і найкращий спосіб їх загоїти й вшанувати жертв цього конфлікту з обох боків – правда про ці події.

„Ця правда ще потребує часу, щоб її відкрити. І це є завданням для українських та польських істориків – побачити весь комплекс причин, наслідків та подій. Ми не хочемо входити в історичну полеміку чи виступати зі звинуваченням когось. Наше завдання – дати християнську оцінку тим фактам, щоб ми могли загоїти наші рани, оздоровити пам'ять взаємним прощенням", – підкреслив Патріярх Святослав.

Синод єпископів УГКЦ висловив бажання продовжувати справу примирення двох братніх народів – польського й українського – задля взаємного прощення в ім'я справедливости.

„Ми кажемо, що хочемо будувати стосунки між українським і польським народом у дусі взаємного примирення та прощення, щоб наше минуле не отруювало нашого майбутнього. Адже ми є двома братніми народами, синами однієї Вселенської Церкви. І ми разом повинні визнати наші гріхи. Ми разом маємо перепросити один одного, обійнятися і будувати спільне європейське майбутнє", – наголосив Предстоятель УГКЦ.

Як відомо, цього року на політичному рівні в Польщі широко обговорюється тема польсько-українського конфлікту часів Другої світової війни і після неї, зокрема у зв'язку з 70-ми роковинами трагічних подій на Волині. Нагадаємо, що у 1942-1947 роках точилася Друга польсько-українська війна, яка розгорнулася в рамках Другої світової війни. Війна йшла за українські території, які до 1939 року входили до складу Польщі (Холмщину, Волинь, Галичину), на яких українці хотіли створити власну державу, а поляки бажали відновлення довоєнних кордонів.

Проте питання кордонів вирішилося після Другої світової без участи українців і поляків, після чого комуністична влада Радянського Союзу та Польщі насильно змінила етнічну конфіґурацію західньоукраїнських та східньопольських територій. *(zaxid.net)*

В. Янукович віддає ГТС в оренду „Ґазпромові"

КИЇВ. – Українське незалежне інформаційне аґентство новин (УНІАН) повідомило, що має у своєму розпорядженні інформацію про те, що Президент України Віктор Янукович і Президент Росії Володимир Путін фактично домовилися про створення українсько-російського СП (спільного підприємства) з управління українською газотранспортною системою (ГТС). При цьому з боку Росії в СП братиме участь саме „Ґазпром", а не якась його дочірня компанія.

Стало також відомо, що Росія висловилася категорично проти тристороннього варіянта, тобто не схотіла, щоб третім членом цього спільного підприємства був Европейський союз (ЕС). Річ у тім, що ЕС вимагав, аби компанії, котрі видобувають газ, були відокремлені від функції транспортування газу, тобто, іншими словами, йшлося про те, щоб унеможливити монополізацію цієї галузі. Але саме це – монополія на газовому ринку – і є метою Москви.

Інтернет видання „Комерсант-Україна" пише, посилаючись на джерело в Міністерстві енерґетики і вугільної промисловости України, чому недавні переговори В. Януковича з В. Путіном закінчилися безрезультатно – незважаючи на те, що українська сторона погодилася віддати свою ГТС в оренду Росії: „Ґазпром" вимагає, щоб ця оренда була закріплена в Україні законодавчо. До цього часу в Україні діє закон „Про трубопровідний транспорт", стаття 7 якого забороняє передання газотранспортної системи в оренду або концесію. „Ґазпром" тепер вимагає, щоб Верховна Рада Україна змінила цей закон. І якщо зміна закону відбудеться до 1 червня, то Росія нібито знизить ціну газу заднім числом з 1 січня 2013 року до 260 дол. за 1,000 кубометрів (зараз ця ціна становить 426 дол.)

Міністерство енерґетики і вугільної промисловости пропонувало „Ґазпромові" передати українську ГТС в оренду без зміни законодавства, оскільки та сама стаття 7 закону „Про трубопровідний транспорт" говорить, що якщо приватна компанія інвестує у будування нових газопроводів, то вона отримує статус інвестора і, відповідно до закону „Про угоди щодо розподілу продукції", стає учасником такої угоди – з правом будувати газопроводи і експлуатувати їх.

Однак, російська сторона продовжує наполягати на офіційній зміні українського законодавства. *(УНІАН, „Комерсант-Україна", „Українська правда")*

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Опозиція проводитиме „народні віча"

КИЇВ. — Українська опозиція почне проводити по Україні „народні віча", заявив 9 березня голова фракції „Батьківщина" Арсеній Яценюк на вічу біля пам'ятника Тарасові Шевченкові в Києві. Минулого тижня Вищий адміністративний суд України достроково припинив депутатські повноваження захисника Юлії Тимошенко Сергія Власенка, після чого опозиція поновила бльокування парляменту. „Ми контролюємо парлямент, ми бльокуємо парлямент і не даємо їм приймати антиукраїнські і антинародні закони. Вистачить пенсійних реформ, податкових реформ, вистачить експериментів над Україною та українцями", – сказав провідник опозиції. „Але цього мало. Ми як опозиція прийняли рішення, що треба йти в народ, треба просити вас вставати. Наступного тижня ми поїдемо проводити народні віча, піднімати людей", – додав він. На вічу в Києві був також провідник „Свободи" Олег Тягнибок, однак, не було провідника „УДАРу" Віталія Кличка. *(Бі-Бі-Сі)*

В. Янукович взявся за Збройні сили

КИЇВ. — Президент Віктор Янукович виключив з Комітету з реформування і розвитку Збройних Сил України та оборонно-промислового комплексу колишніх членів Кабінету міністрів Віктора Балогу й Сергія Тігіпка. Крім того, комітет залишать Віцепрем'єр Костянтин Грищенко, екс-Міністер оборони Дмитро Саламатін і колишній генеральний директор „Укроборонпрому" Дмитро Перегудов. Текст відповідного указу Глави держави з'явився на офіційному сайті Президента 11 березня. Водночас, новими членами комітету стали голова Державної служби України з надзвичайних ситуацій Михайло Болотських, Міністер закордонних справ України Леонід Кожара, керівник Міністерства промислової політики Михайло Короленко, Міністер оборони Павло Лебедєв, керівник Міністерства економічного розвитку Ігор Прасолов, голова Служби безпеки України Олександер Якименко і генеральний директор держконцерну „Укроборонпром" Сергій Громов. Крім того, Президент вирішив затвердити у складі комітету (за згодою) свого радника Ігоря Калініна, першого заступника голови Комітету ВР з питань національної безпеки і оборони Анатолія Кінаха й нардепа Олександра Кузьмука. Указ набирає чинности з дня його опублікування. *(„Укрінформ")*

МЗС – про справу С. Власенка

КИЇВ. — Питання, позбавляти чи ні мандатів окремих народних депутатів, є питанням внутрішньої політики України. Так прокоментував виконувач обов'язків директора Департаменту інформаційної політики Міністерства закордонних справ (МЗС) Євген Перебийніс заяви Державного департаменту США й очільників Евросоюзу щодо справи депутата-опозиціонера Сергія Власенка. „У контексті порушеного питання щодо позбавлення окремих народних депутатів їхніх мандатів ми б хотіли наголосити, що це питання перебуває виключно у компетенції законодавчої та судової гілок влади. Цю проблему реґулює законодавство України, зокрема Конституція, закон України про статус народного депутата і реґлямент Верховної Ради України", – наголосив Є. Перебийніс. Він також підтвердив, що 4 березня Посол України у Німеччині Павло Клімкін мав зустріч з представниками МЗС цієї країни у зв'язку з ситуацією, що склалась у Верховній Раді, і можливим позбавленням депутатських мандатів кількох народних обранців. 5 березня верховний представник Европейського союзу з закордонних справ Катрін Аштон і комісар з питань розширення Евросоюзу Штефан Фюле у спільній заяві висловили занепокоєння можливим позбавленням депутатського мандату опозиційного політика, захисника Юлії Тимошенко С. Власенка. Подібну заяву з цього ж приводу зробив і Державний департамент США. *(Радіо „Свобода")*

Україна вшанувала пам'ять Т. Шевченка

КИЇВ. – 9 березня, в містах України відзначили 199-ту річницю з дня народження великого українського поета, письменника та художника Тараса Шевченка. У Харкові біля пам'ятника Кобзареві відбулася церемонія покладання квітів. У Полтаві близько 300 осіб прийшли до пам'ятника Т. Шевченкові, щоб вшанувати пам'ять Великого Кобзаря. В центрі селища Опішня Полтавської области був закладений перший камінь нового пам'ятника Т. Шевченкові. Встановити сам пам'ятник плянують вже наступного року – до 200-річчя з дня народження Кобзаря.

У Житомирі з нагоди відбулося віче біля пам'ятника Кобзареві. У заході взяли участь близько 200 осіб. У Тернополі представники влади поклали квіти до пам'ятника Т. Шевченкові під посиленою охороною міліції. Представники традиційних християнських Церков відслужили Панахиду за упокій душі Т. Шевченка.

В Івано-Франківську відбулося урочисте віче. Митрополит Івано-Франківський УГКЦ Володимир Війтишин разом з священиками УАПЦ та УПЦ КП відслужили поминальну Панахиду по Т. Шевченкові. Потім учасники заходу поклали вінки й квіти до підніжжя пам'ятника. Після цього відбулося віче.

В Одесі біля пам'ятника Тарасові Шевченку учасники свята розгорнули велетенський державний прапор і співали пісні на слова Кобзаря. (Фото: Станіслав Змієвський)

Представники міської та обласної влади Львова вшанували пам'ять поета й поклали квіти до підніжжя пам'ятника на центральному проспекті Львова. В урочистому заході взяли участь також лавреати державної премії ім. Т. Шевченка та громадськість Львова.

В Одесі під пам'ятником розтягнули величезний державний прапор, співали гимн України та пісні на вірші Тараса Шевченка. У Херсоні на вічі, яке відбувся біля пам'ятника Великому Кобзареві, прийшло більше 500 осіб. У Хмельницькому біля пам'ятника Т. Шевченкові активісти обласної організації „Свобода" спалили прапор Партії Реґіонів у знак протесту проти політики чинної влади. *(„Кореспондент")*

ЗАПОРІЖЖЯ

Галина Єгорова

9 березня з ініціятиви обласного об'єднання Всеукраїнського Товариства „Просвіта" ім. Тараса Шевченка відбулося вшанування Великого Кобзаря біля його пам'ятника. Голова „Просвіти" Олег Ткаченко привітав присутніх, народний хор „Запорізькі козаки" виконав декілька пісень на слова Т. Шевченка. На завершення всі разом заспівали „Реве та стогне Дніпр широкий" та поклали квіти до пам'ятника.

Під час віча у Запоріжжі. (Фото: „Просвіта")

На виставці в Рівному Ольга Грицунь з села Здовбиця та Олександра Нагорна з Здолбунова. (Фото: Євген Цимбалюк)

РІВНЕ

Євген Цимбалюк

Обласна організація Національної спілки письменників України уже 24-ий раз провела шевченківську естафету „Дорогами поета на Рівненщині" – цього разу у Здолбунівському районі, де у селі Гільча Тарас Шевченко втамовував спрагу з джерела восени 1846 року.

Літературно-мистецьке свято розпочалося з покладення квітів до пам'ятника Кобзареві. В будинку культури діяла виставка творів народних умільців, виступили декляматори, співаки, танцівники. Передано естафету до Острозького району.

КАНІВ

6 березня Президент України Віктор Янукович у Каневі вручив Національні премії України ім. Тараса Шевченка за 2013 рік.

Нагороду отримали режисер-постановник Дмитро Богомазов за вистави „Гамлет" Одеського академічного українського музично-драматичного театру ім. Василя Василька, „Гості прийдуть опівночі" Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра та „Щуролов" Київського театру „Вільна сцена", поет Леонід Коваленко – за книгу поезій „Знак розбитого ярма" та художник Петро Печерний – за серію керамічних тарелів за мотивами творів Тараса Шевченка.

Національна премія України ім. Тараса Шевченка становить 260 тис. грн. *(Бі-Бі-Сі)*

В Україні буде новий посол США

КИЇВ. — Президент США Барак Обама 26 лютого оголосив про свій намір запропонувати кандидатуру Джефрі Паята на посаду наступного посла США в Україні. Про це 27 лютого повідомила прес-служба Посольства США в Україні.

Джефрі Паят

Дж. Паят – кар’єрний дипломат вищого ешелону дипломатичної служби США, який 22 роки працював у Державному департаменті, займаючись переважно країнами Азії та Латинської Америки. З травня 2010 року Дж. Паят працює на посаді головного заступника помічника Державного секретаря США – заступника керівника Бюра з питань Південної і Центральної Азії. До цього, з серпня 2007 року, був заступником глави дипломатичної місії США при Міжнародному аґентстві з атомної енерґії та міжнародних організаціях у Відні. У дипломатичній кар’єрі Дж. Паята – праця у Посольстві США в Індії з 2002 до 2007 року, Генеральному консульстві США в Гонґ-Конґу. Він також очолював американське консульство у Лагорі – найбільшому і політично важливому реґіоні Пакистану.

До вступу на дипломатичну службу Дж. Паят працював в аналітичній організації „Міжамериканський діялог“ у Вашинґтоні, яка організовує спілкування громадських діячів та інтелектуалів американських континентів. Майбутній посол США в Україні виріс у Ла-Гої, передмісті Сан-Дієґо у штаті Каліфорнія, отримав ступінь маґістра з міжнародних взаємин в Єйльському університеті, а ступінь бакалавра політичних наук – в Університеті Каліфорнії в Ірвайні. Одружений, з дружиною Мері мають двох дітей – Віліяма і Клер.

Теперішній Посол США в Україні Джон Тефт працює в Києві з вересня 2009 року. В одному з інтерв’ю він казав, що завершить свою місію влітку 2013 року.

Раніше кілька колишніх послів США в Україні – Стівен Пайфер, Джон Гербст і Бил Мілер – порадили новому Держсекретареві США Джонові Кері не зустрічатися з Віктором Януковичем та наполягати на дотриманні Києвом демократичних стандартів.

Виступаючи в Інституті Кенана, Посол США в Україні у 1998-2000 роках С. Пайфер заявляв про недоцільність контактів з керівництвом України, допоки ситуація з захистом демократії в країні не зміниться. Аналізуючи розвиток України з часів незалежности, він наголосив, що однією з найбільших проблем є відсутність в українських провідників стратегічного бачення розвитку держави.

За словами Б. Мілера, Посла в Україні у 1993-1998 роках, Україна має ретельно працювати над економічними реформами, аби подолати „кримінальну плутократію“.

Зараз Дж. Паят працює заступником помічника Державного секретаря США. *(Бі-Бі-Сі, „Газета по-українськи“, „Укрінформ“)*

Джон Тефт: „Україна має великий інноваційний потенціял“

21 лютого у столиці України відбулася XX Міжнародна конференція „Актуальні проблеми інтелектуальної власности“. Нижче пропонуємо нашим читачам ту частину виступу Посла США в Україні Джона Тефта на цьому форумі, в якій особливо підкреслено потребу позитивного вирішення проблеми інтелектуальної власности в Україні – як одного з ключових питань економічного і культурного розвитку країни.

... В листопаді минулого року американський і український уряди проводили щорічне засідання двосторонньої Робочої групи з науки і технологій. В рамках цього заходу я мав честь зустрічатись з студентами Малої академії наук учнівської молоді. Слухаючи, як студенти презентували теми і результати своїх досліджень, я безпосередньо відкрив для себе великий інноваційний потенціял, який нове покоління українців може принести в майбутнє своєї країни.

Але чому Україна, маючі такі таланти, не стала великим центром інноватики? Чому тисячі цих молодих українських програмістів, які кожного року закінчують університети, йдуть працювати в неукраїнські компанії або їдуть за кордон? Чому так мало фільмів і так мало музичних творів створюється в Україні кожного року?

...Важливою причиною незначного зростання України в секторах, які базуються на знаннях, є недостатній захист інтелектуальної власности. Україна могла б займати набагато кращу позицію на шляху заохочення виробництва власних культурних досягнень, якби ті, хто їх створює, були більш упевнені в можливості захистити свої досягнення. Ми могли б, наприклад, чути більше історій, подібних до тієї, що пов’язана з фільмом „Той, хто пройшов крізь вогонь“, який Україна висунула на премію „Оскар“ в цьому році у категорії „Найкращий закордонний фільм“. Або дізнаватись про таких людей, як український видавець Іван Малкович, який зробив своє ім’я на публікації україномовних книжок.

Творити щось нове є нелегкою справою – незалежно від того, чи це книга, чи пісня, чи мобільний телефон. На це можна витратити сотні, а може, й тисячі годин. Якщо в когось виникла ідея створити такий продукт, але він чи вона живе в країні, схожій на Україну, де немає впевненості в тому, що ідея буде захищена і що за працю буде винагорода, в такої особи можуть бути лише два виходи з ситуації – відмовитись від ідеї або покинути країну, щонайменше на деякий час, щоб втілити ідею в іншому середовищі, де можна сподіватись на справедливу винагороду за докладені зусилля. І в обох цих випадках Україна втрачає – принаймні, в короткочасній перспективі....

Вшанували пам’ять жертв Павлокоми

Марта Осадца

ПАВЛОКОМА, Польща. – 3 березня в селі відбулося ушанування пам’яті загиблих у бою з Армією Крайовою мирних українських мешканців села Павлокома.

3 березня 1945 року польські вояки під командою поручника Юзефа Біса („Вацлава“) у жорстокий спосіб позбавили життя 365 українців разом з місцевим парохом о. Володимиром Лемцьом.

Поминальні заходи у Павлокомі розпочалися з Панахиди. Потім відбулося громадське віче. У заході взяли участь Ґенеральний консул України в Любліні Іван Грицак, депутати Львівської обласної ради, голова Львівського обласного об’єднання Всеукраїнського товариства „Просвіта“ Ярослав Пітко, голова Перемиського відділу Об’єднання українців у Польщі Марія Туцька, представники громадських організацій Тернопільщини та Львівщини, зокрема делеґація від Об’єднання товариств депортованих українців „Закерзоння“, яку очолив голова Товариства „Надсяння“ Володимир Середа.

Було покладено квіти до Меморіяльного комплексу, на стелах якого викарбувано 366 імен селян, які загинули від рук вбивць.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Шевченкові вірші заборонили

КИЇВ. — У Моринцях на Черкащині місцевій громаді заборонили святкувати 199-річчя з дня народження поета Тараса Шевченка. Про це заявив на своїй сторінці в „Facebook“ народний депутат від „Батьківщини“ Олександер Бригинець, який 9 березня відвідав Моринці, де народився Тарас Шевченко. „Приїхав у Моринці. Місцева громада розповіла, як влада святкувала 199-річчя з дня народження Шевченка. Нагнали міліції, більше ніж гостей, місцевому хорові не дали можливости заспівати, а моринським школярам прочитати вірші Шевченка, мотивуючи це тим, що Шевченко писав революційні вірші, а це зараз недоречно“. „Голова Моринців заборонив місцевій громаді святкувати День народження Шевченка. Народ обурений діями влади. А найбільше тим, що Шевченко знову виявився забороненим поетом у Моринцях“, – додав він. О. Бригинець також написав, що місцева громада згадала, як рівно два роки тому у Моринці приїджала провідник опозиції Юлія Тимошенко. „Тоді сільський голова сховався, аби не зустрітися з Юлією Тимошенко і щоб обласна влада, не доведи Господи, не подумала, що згаданий обранець народу підтримує опозицію. А сьогодні, як бачите, уже і Шевченко став опозицією до влади. Вірші його заборонені на території Моринців, як занадто революційні“, – зазначив народний депутат. Водночас народний депутат від „Батьківщини“ Микола Томенко, який також був того ж дня в Моринцях, уточнив, що місцева влада „заборонила читати вірш Шевченка „Розрита могила“ як революційний“. *(„Українська правда“)*

Найбагатші жінки Верховної Ради

КИЇВ. — Експерти громадського руху „Чесно“ досліджували жіночий склад депутатського корпусу Верховної Ради України, і з’ясували, хто з жінок-депутатів заробляє більше за інших. Найбагатша жінка в чинному парляменті – представниця фракції комуністів Оксана Калетник, яка в 2011 році заробила 8 млн. грн. Набагато меншим доходом можуть похвалитися депутати від Партії Реґіонів Таїсія Повалій та Юлія Льовочкіна, які заробили по 3 млн. грн. Людмила Денісова з Батьківщини заробила на 200 тис. менше. Крім перерахованих вище, у парляменті є ще три жінки, які заробили по мільйонові: Олена Кондратюк (Батьківщина), Анжеліка Лабунська (позафракційна) і Лариса Мельничук (ПР). Відзначимо, що ні копійки в 2011 році не заробила Тетяна Слюз „Батьківщина“, а у комуністки Ірини Спірiної дуже скромний дохід – 1,950 грн. Інші жінки-депутати заробили десятки або сотні тисяч гривень. *(„Кореспондент“)*

У Львові діти деклямували Т. Шевченка

ЛЬВІВ. — У передліття 200-их роковин Тараса Шевченка у „Львівській політехніці“ 7 березня відбулася унікальна подія – українські дітки з цілого світу читали поезії Кобзаря. В акції брали участь українці 22 країн світу – України, Бразилії, Німеччини, Швеції, Еспанії, Португалії, Туреччини, Канади, Грузії, Словенії, Великобританії, Франції, Латвії, Естонії, Норвеґії, Польщі, Молдови, Румунії, Голяндії, Росії та США. „В усіх куточках нашої плянети звучить у ці березневі дні Слово Шевченка, – переконана директор Міжнародного інституту освіти, культури (МІОКу) Ірина Ключковська, – і ми запросили його в кожну українську родину...“. Учасників заходу в „on-line“ режимі вітав Посол України у Сполученому Королівстві Великої Британії і Північної Ірляндії Володимир Хандогій. Спеціяльним гостем презентації була громадський діяч і меценат Наталія Кличко, що прибула на подію разом з дітьми з Києва, які також читали вірші Шевченка. *(„День“)*

АМЕРИКА І СВІТ

В цілях безпеки українських АЕС

ЛОНДОН. — Європейський банк реконструкції і розвитку (ЕБРР) візьме участь у реалізації комплексної програми підвищення безпеки енерґоблоків українських атомно-електричних станцій (АЕС) і виділить для цього кредит на суму 300 млн. евро. Відповідне рішення про виділення кредиту Рада директорів ЕБРР ухвалила 12 березня. „Фінансування призначене для підвищення надійности та ефективности реакторів, а також зміцнення незалежного органу реґулювання. У результаті виконання цієї програми українські АЕС будуть приведені у відповідність з міжнародними стандартами безпеки" – наголошується в пресовому повідомленні. В ЕБРР зазначають, що цей проєкт на сьогодні є для банку найбільшим кредитним проєктом у сфері ядерної безпеки. У 2011 році український уряд затвердив комплексну програму підвищення рівня безпеки енерґоблоків АЕС на 2012-2017 роки загальною вартістю майже 13 млрд. грн. *(Радіо „Свобода")*

Літургія в храмі свв. Сергія і Вакха

РИМ. – 12 березня, у перший день конклаву, Патріярх Української Греко-Католицької Церкви Святослав (Шевчук) очолив Літургію в українському храмі свв. Сергія і Вакха в Римі „pro eligendo Romano Pontifice" (за обрання нового Папи Римського). З Патріярхом співслужили: Митрополит Івано-Франківський Володимир (Війтишин), Єпарх Паризької єпархії св. Володимира та ректор УКУ Борис Ґудзяк; адміністратор парафії свв. Сергія і Вакха о. Іван Кулик; пасторальний координатор для українців-греко-католиків Італії о. Марко Семеген. Перед початком Богослужіння Патріярх Святослав закликав присутніх до молитви за обрання нового Вселенського Архиєрея. „Українська парафія свв. Сергія і Вакха в Римі є даром Папи Урбана VIII українському народові, тому те, що Блаженніший Святослав молився за вибір нового Римського Архиєрея саме в цьому храмі, є дуже символічним", – сказав о. Іван Кулик. У зв’язку із зреченням з уряду Папи Римського Бенедикта XVI Патріярх Святослав звернувся з окремим листом до єпископів та священиків, у якому закликав молитися „за благодать і співдіяння Святого Духа при виборі Вселенського Архиєрея, Папи Римського, щоб він був добрим пастирем для Церкви Христової і слугою для слуг Божих". *(Релігійно-інформаційна служба України)*

Знущаються над палестинськими дітьми

НЮ-ЙОРК. — Міжнародний дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ заявляє, що з ув’язненими в Ізраїлі палестинськими дітьми поводяться жорстоко. У новому звіті організації, оприлюдненому 6 березня, сказано, що діти піддаються „жорстокому, нелюдському та такому, що принижує гідність", поводженню з боку військових. За даними ЮНІСЕФ, за останнє десятиріччя ізраїльські сили ув’язнили близько 7,000 палестинських дітей – деякі з них були страчені, деякі піддавались сексуальному насильству. Міністерство закордонних справ Ізраїлю пообіцяло впровадити рекомендації ЮНІСЕФ. *(Бі-Бі-Сі)*

Військові навчання "Ключова рішучість"

ВАШІНҐТОН. — США і Південна Корея 11 березня розпочали спільні щорічні військові навчання „Ключова рішучість", незважаючи на погрози з боку Північної Кореї розірвати угоду про припинення вогню, чинну з моменту закінчення Корейської війни. Пхеньян також погрожує завдати ядерного удару по США, але аналітики не вірять, що Північна Корея сьогодні має здатність здійснити таку атаку. У відповідь на початок навчань, Північна Корея 11 березня виконала одну зі своїх погроз і відключила лінію екстренного зв’язку між Пхеньяном і Сеулом. Дві спроби Сеулу нав’язати телефонний зв’язок виявилися безуспішними. Маневри, які цього року триватимуть до 21 березня, проходять після проведення Північною Кореєю в лютому третього ядерного випробування. У зв’язку з цим випробуванням Рада Безпеки ООН ввела нові санкції проти Пхеньяна. *(„Голос Америки")*

Ім’я нового...

(Закінчення зі стор. 1)

багатьма тисячами віруючих, щоб виголосити традиційне благословення „Urbi et Orbi" („Містові і світові").

„Брати і сестри, добрий вечір!" – звернувся італійською мовою Франциск І до багатолюдної площі перед собором св. Петра. Назвавши себе „Папою з краю Землі", він смиренно попросив цю людську масу помолитися спочатку за свого Попередника, Бенедикта XVI, а відтак і за себе. Але ще до цього Папа Франциск І вже встиг, як написала „La Repubblica", звернутися до Бога наодинці: вперше в історії новий Папа зробив це до появи перед вірними.

Верховний Архиєпископ Української Греко-Католицької Церкви Святослав (Шевчук) у своєму відгукові на обрання нового Папи повідомив преважливу річ – що Франциск І добре знає ситуацію в УГКЦ, оскільки колись був вихованцем українського священика Степана Чміля, який тепер похований у базиліці св. Софії у Римі.

„Нинішній Папа, а тоді студент Салезіянської школи, щодня раненько, поки ще всі хлопці спали, прислуговував о. Чмілеві під час Служби Божої. Він добре знає наш обряд і пам’ятає навіть нашу Літургію. Востаннє я його відвідував, коли прощався з Арґентиною, від’їжджаючи до України, і просив, щоб він дав свої свідчення для беатифікаційного процесу о. Степана Чміля, на що він радо погодився. Отож Святіший Отець дуже добре знає і про нашу Церкву, і про нашу Літургію та обряд, про нашу духовність, – ствердив Патріярх Святослав. – Кардинал Берґольо завжди опікувався нашою Церквою в Арґентині, і я, як молодий єпископ, робив свої перші кроки в цьому служінні під його оком та з його допомогою. Тому я вірю, ми справді будемо мати в його особі того Святішого Отця, який дбатиме про нашу Церкву. І я сподіваюся, що з цим Папою нас чекають дуже гарні події в майбутньому".

У своєму коментарі Патріярх Святослав також зазначив, що новообраний Святіший Отець є надзвичайно скромною людиною. „Наприклад, у Буенос-Айресі він ніколи не використовував свого авта, завжди їздив громадським транспортом, завжди дуже скромно одягався. І вирізнявся тим, що найбільше хотів дбати про вбогих. Він був тим, що відвідував людей у найбідніших кварталах і взагалі є особою дуже душпастирського складу", – охарактеризував нового Папу глава УГКЦ.

Папа Франціск І, за словами Патріярха Святослава, є надзвичайно глибоким інтелектуалом. „Пам’ятаю його проповіді, зазвичай вони були вельми короткі, часом навіть складалися буквально з п’яти-шести речень, але в них він так багато казав, що після того його короткого слова завжди тривала мовчанка – потрібен був час, щоб над цим словом можна було глибоко роздумати", – підкреслив Патріярх УГКЦ Святослав.

Народився Х. М. Берґольо 7 грудня 1936 року в Буенос-Айресі. Був одним з п’яти дітей в сім’ї італійських емігрантів. В дитинстві вивчив італійську мову, оскільки на ній розмовляли його дудусь і бабуся. Родина Берґольо не була бідною, бо батько працював на залізниці, але жили вони дуже скромно, без власного авта, без літніх відпочинків. 13-річним підлітком Хорхе Маріо, за наполяганням батька, пішов працювати – спочатку прибиральником на фабриці панчіх, а потім, закінчивши спеціяльну школу, – хеміком-ляборантом.

17-річним юнаком Х. М. Берґольо, йдучи на студентське свято, зайшов до церкви і приступив до сповіді – саме у цей день, у цей момент він вирішив стати священиком. Це було 21 вересня 1953 року, хоч послушництво його в Ордені єзуїтів почалося тільки у 1958 році. Це був період його тяжкої хвороби, у висліді якої хірурги видалили йому одну легеню.

Після навчання в семінарії у Вілла Девото 11 березня 1958 вступив до Товариства Ісуса (Орден єзуїтів). Отримав ліценціят з філософії в Колеґії Максимо Сан-Хосе в Сан-Міґель, а потім викладав філософію і психологію в Колеґії де-ла-Інмакулада в Санта-Фе та Колеґії дель-Сальвадор у Буенос-Айресі. Висвячений на священика 13 грудня 1969 року. Від 1998 року служив Архиєпископом Буенос-Айресу. У 2001 році був зарахований до Колеґії кардиналів.

Відтак Х. М. Берґольо займав низку адміністративних посад у Римській курії. Зокрема служив у Конґреґації духовенства, Конґреґації Богослужіння і таїнств, Конґреґації інститутів посвяченого життя, Конґреґації товариств апостольського життя, Комісії у справах Латинської Америки та Сімейної ради.

8 листопада 2005 року кардинал Х. М. Берґольо був обраний президентом Арґентинської єпископської конференції на три роки (2005-2008) і був переобраний на цей пост 11 листопада 2008 року.

Нового Папу гаряче привітали з обранням багато державних діячів і політиків різних країн світу. Наприклад, канцелярія прем’єр-міністра Англії Дейвида Кемерона розповсюдила заяву, в якій керівник британського уряду назвав день обрання Папи Римського „найважливішим для 1,2 млрд. католиків по всьому світі". Архиєпископ Вестмінстерський Вінсент Ніколс пообіцяв новому Папі Франціскові І „молитви і вірну підтримку" з боку всіх католиків в Англії та Вельсі, а Кардинал Кормак Мерфі О’Конор, ближче знайомий з новим Папою, назвав його „скромною, надихаючою і дуже освіченою людиною". „Він принесе оновлення в Католицьку Церкву, а його скромний спосіб життя стане прикладом для всього світу", – сказав Кардинал.

Духовний глава Церкви Англії Архиєпископ Кентерберійський Джастін Велбі зазначив, що обрання нового глави Римсько-Католицької Церкви є значущою подією для всіх християн. Він також відзначив турботу Папи Франциска І про бідних в Латинській Америці, його пастирську і проповідницьку діяльність. Дж. Велбі побажав новому Папі Римському благословення у нелегкій праці.

Президент БразиліїДілма Роусеф привітала нового понтифіка і запросила його відвідати Ріо-де-Жанейро в липні, коли в місті відбудеться організований Католицькою Церквою Всесвітній день молоді.

Папу Франціска І привітав також голова Державної ради і Ради міністрів Куби Рауль Кастро. „З нагоди Вашого обрання Верховним Понтифіком Католицької Церкви мені приємно передати Вашій Святості від імени уряду Куби та її народу щирі привітання і найкращі побажання", – йдеться в посланні Р. Кастра.

Президент Перу Ольянта Умала висловив сподівання, що новий Папа Римський ще більш згуртує народи Латинської Америки, зробить латиноамериканський реґіон „вітриною світу".

Щодо підстав, які спонукали 115 кардиналів обрати Х. М. Берґольо Папою, то засоби масової інформації називають декілька головних. По-перше, його походження: у Латинській Америці мешкає майже 40 відс. католиків світу, тому для них „свій" понтифік є надзвичайно важливим. По-друге, Х. М. Берґольо був далекий від усіх скандалів, які переживав Ватикан в останні роки. По-третє, він дотримується консервативних поглядів, в тому числі на одностатеві шлюби, але при цьому уникає різких висловлювань. Нарешті, він здобув собі високий авторитет вкрай скромним способом життя, живучи у звичайному помешканні та готуючи власноруч собі їжу.

Певні очікування покладаються на нового Папу також з причини вибраного ним імени. Він першим серед усіх пап назвав себе Франціском, а відомо, що св. Франціск з Ассізі у XII ст. прийшов на допомогу Католицькій Церкві у тяжкий для неї час.

(За матеріялами Релігійної інформаційної служби України, газет „Кореспондент", „Українська правда", Радіо „Свобода", Бі-Бі-Сі)

Д-ра Е. Бенета призначено Послом свободи релігії Канади

ОТАВА. – Конґрес Українців Канади (КУК) привітав д-ра Ендрю Бенета з нагоди його призначення 19 лютого першим Послом свободи релігії Канади.

Д-р Е. Бенет є провідним вченим у галузі релігійних наук. „Д-р Бенет дуже добре знає українську громаду та українську релігійну ситуацію і він є дуже проникливою і чуйною людиною, – заявив президент КУК Павло Ґрод. – Українська канадська громада тішиться тим, що він буде займати цей важливий пост“.

Д-р Е. Бенет служить іподияконом і кантором у Східньо-католицькій капелянії Святого Хреста і в Українському католицькому храмі св. Івана Хрестителя. Він також є заступником президента і головою Фундації Інституту Митрополита Андрея Шептицького.

КУК

Прем’єр-міністер Канади Стівен Гарпер (зліва): вітає з призначенням д-ра Ендрю Бенета. (Фото: КУК)

Президент СКУ відвідав Брюсель

БРЮСЕЛЬ. – Президент Світового Конґресу Українців (СКУ) Євген Чолій завершив п’ятиденну робочу візиту до Брюселю, Бельгія, де мав низку зустрічей в Европейському союзі на тему евроінтеґрації України. Візита тривала від 25 лютого до 1 березня.

Є. Чолій обговорив актуальні питання, пов’язані з цією темою, з віце-президентами Европейського парляменту (ЕП) Райнером Віландом і Міґелем-Анґелем Мартінесом, головою Комітету з закордонних справ ЕП Елмаром Броком та колишнім президентом ЕП Єжи Бузеком, а також з президентом Сенату Бельгії Сабіною де Бетюн, постійним представником України до ЕС Послом Костянтином Єлисеевим.

Під час зустрічі у Брюселі (зліва): Євген Чолій і Єжи Бузек. (Фото: Г. Ґосенс, Сенат Бельгії)

Є. Чолій привернув увагу до важливости підписання Угоди про асоціяцію між ЕС і Україною, яка сприятиме зміцненню демократії і соціяльного проґресу в Україні. Його співрозмовники заявили, що владні структури України мусять тепер зробити конкретні кроки, щоб, у свою чергу, засвідчити їхні зобов’язання стосовно ЕС.

Візита завершилася зустріччю з місцевою українською громадою у Товаристві українців у Бельгії.

СКУ

НА ТЕМУ ДНЯ

Антиамериканська істерія в Росії

Левко Хмельковський

4 березня у Москві відбувся „Марш на захист дітей“, 12 тис. учасників якого виступили проти усиновлення російських сиріт чужинцями. Протестантів привезли автобусами з Подольська, Липецька, Саратова, інших міст. За привід послужила смерть у США усиновленого з Пскова хлопчика Максима Кузьмина, який загинув за ще нез’ясованих обставин у січні. Він грався на подвір’ї, коли його американська мама Лора Шато побачила, що хлопчик лежить на землі. Вона побігла до нього і викликала швидку медичну допомогу. Але врятувати дитину не вдалося: хворе серце зупинилося.

Негайно уповноважений при Президенті Росії у справах дітей Павло Астахов заявив у Москві, що хлопчика забила до смерти його нова мама і що вона годувала його „психотропними препаратами“. Слідом за ним підняла галас Державна дума Росії, депутати якої у ряді телепрограм істерично поширювали вигадки про знущання над дітьми у США. Сенатор Ради Федерації Росії Микола Кондратенко виступив з вимогою повернути з США до Росії усіх адоптованих дітей. Слідчий комітет Росії порушив кримінальну справу проти нової матері загиблого Л. Шато і оголосив її у міжнародний розшук, хоча вона з своєї домівки і не зникала. Лора і Алан Шато відомі у Мідленді, Тексас, де проживають, як тихі, побожні люди.

Негайно в Росії знайшли матір померлого хлопчика Юлію Кузьмину, привезли її з Пскова до Москви і заявили, що вона вже не пиячить і хоче відновити відібрані судом материнські права і знову прийняти другу свою дитину – Кирила, теж адоптовану сім’єю Шато. З Москви до Пскова Ю. Кузьмина не повернулася, тому що у п’яному вигляді влаштувала скандал у потягу і була з нього вилучена. Вона п’є з 13-річного віку.

Реально оцінили події в опозиційній пресі. Відомий російський публіцист Володимир Абаринов писав 21 лютого: „Ненависть до американських усиновителів продовжує корчити російських чиновников та законодавців. Смерть російської дитини в Тексасі – це, на їхню думку, не трагічний випадок, а „чергове вбивство“. Інакше кажучи, американці здійснюють якийсь диявольський плян, вишиковуються в чергу на вбивство. Жодного раціонального пояснення такої поведінки усиновлювачів американофоби не мають. Ще немає інформації про обставини смерти Максима Кузьмина, а в Росії вже б’ють в усі дзвони“.

Аґенція „Евронюз“ повідомила: „Аґітація в

(Закінчення на стор. 7)

АМЕРИКА І СВІТ

Біженців з Сирії – вже мільйон

ЖЕНЕВА. — Аґенція ООН у справах біженців заявила, що кількість сирійців, які залишили свою країну, де вже два роки триває громадянський конфлікт, сягнула мільйона осіб. У заяві глави відомства ООН у справах біженців Антоніо Ґутеріш йдеться про те, що близько половини біженців – діти. Зважаючи ще на мільйони переміщених осіб всередині Сирії, А. Ґутеріш застерігає, що країна „скочується до повномасштабної катастрофи“. За словами голови відомства ООН у справах біженців, міжнародна гуманітарна реакція на це „небезпечно затягується. Цю трагедію треба зупинити“. А. Ґутеріш також зауважив, що присутність біженців б’є по ресурсах країн, які їх приймають. За даними аґенції ООН, більшість біженців з Сирії втекли до Лівану, Йорданії, Туреччини, Іраку і Єгипту. За даними ООН, внаслідок конфлікту в Сирії за два роки загинуло 70 тис. осіб. *(Радіо „Свобода)*

УККА – про переслідування С. Власенка

НЮ-ЙОРК. — 11 березня засоби масової інформації повідомили, що Український Конґресовий Комітет Америки засудив рішення Вищого адміністраційного суду України (ВАСУ) про позбавлення Сергія Власенка депутатського мандата. Автори звернення наголошують: „Це відверта спроба залякати тих, хто перебуває в опозиції до режиму Януковича“. Представники діяспори вважають, що рішення ВАСУ щодо С. Власенка свідчить про використання режимом Віктора Януковича вибіркового та політично-вмотивованого правосуддя, а також про зневагу до рекомендацій останньої зустрічі „Україна-ЕС“. Організація закликала українську владу дотримуватися своїх міжнародних зобов’язань та негайно припинити використовувати судову систему для залякування опозиції. Український Конґресовий Комітет Америки об’єднує понад мільйон американців українського походження. *(„5-канал“)*

У Ґренляндії уряд вперше очолить жінка

НУУК, Ґренляндія. — Кандидатка, яка вимагає посилення реґулювання мінеральних ресурсів острова, здобула переконливу перемогу на парляментських виборах отримавши 43 відс. голосів, повідомили засоби масової інформації 13 березня. Алека Гамонд стане першою жінкою, яка очолить уряд Ґренляндії, однак, її опозиційній соціял-демократичній партії „Вперед“ знадобиться партнер по коаліції. Вона будувала свою виборчу кампанію на вимозі підвищити податки для чужоземних гірничодобувних компаній, які хочуть видобувати нафту, уран та інші мінерали, поклади яких є на острові. Прем’єр-міністер Купік Клейст отримав другий результат на виборах – він набрав близько 34 відс. голосів. Більшість громадян Ґренляндії хоче використовувати ресурси острова, аби зменшити залежність від Данії, яка зараз субсидує дві третини економіки острова. *(Бі-Бі-Сі)*

Квитки розкупили за півгодини

САН-ФРАНСІСКО. — Екс-президент СРСР Михайло Ґорбачов на наступному тижні в Німеччині представить свою книгу „Наєдінє с собой“, яка була перекладена на німецьку мову. „Презентація відбудеться в трьох містах: у Берліні, в Кельні та в Ляйпциґу, – повідомили 12 березня в прес-службі „Ґорбачов-фонду“. Відзначається, що „на презентації в Берліні і Кельні продавалися квитки“. „Звичайно, вони не були дорогими, але організаторів презентації вразив той факт, що після початку продажу через пів години їх вже розкупили“, – зізнався співрозмовник аґентства. Презентуючи „Наєдінє с собой“ в Москві 13 листопада 2012 року, М. Ґорбачов зізнався, що перш за все написав книгу на згадку про свою покійну дружину Раїсу Ґорбачову. *(„День“)*

Папа Бенедикт XVI заслуговував на нашу вдячність

Коли минеться період замішання наших релігійних думок і почуттів у зв'язку з несподіваним добровільним відходом Папи Бенедикта XVI з Апостольського престолу св. Петра, його недовгий понтифікат буде, поза всіма сумівами, дуже високо оцінений і в християнській спільноті світу, і поза нею. Бо, як пише про це ватиканське видання „Л'Осерваторе Романо" (4 березня), „Папа Бенедикт XVI невтомно показував шлях дій – шлях до нового проголошення Євангелії і сильної, повної ентузіязму віри, оновленої та привавбливої, яка допомогла б кожному з нас забувати про себе перед Ісусом...".

Є за що бути вдячною цьому Папі і Українській Греко-Католицькій Церкві, бо в тому, що вона сьогодні переживає велике піднесення, є й заслуга Бенедикта XVI. Навіть незадовго перед своїм зреченням, 18 і 19 січня цього року, він підніс до гідности єпархії дотеперішні Апостольські екзархати для українців візантійського обряду у Великобританії і Франції. У цих єпархіях, діє, відповідно, 30 і 25 парафій УГКЦ. І це може стати поштовхом для наступного Папи, адже на статус єпархій не менше заслуговують 40 наших релігійних громад в Еспанії і 140 – в Італії.

Загалом, як свідчить статистика, у Німеччині, Скандинавії, Англії, Франції, Бельгії, Голяндії, Швайцарії, Італії та Еспанії налічується понад 1.5 млн. українців. Усього в країнах Західньої Европи душпастирює 125 священиків УГКЦ, обслуговуючи майже 350 наших церковних громад.

А якщо згадаємо давно діючі і сильні структури УГКЦ на обидвох американських континентах та в Австралії, які нараховуть 12 великих і добре розвинених єпархій, то стане зрозумілим значення діяльности цієї Церкви в сучасному світі.

Виступаючи на нараді єрархів УГКЦ в Західній Европі 29 січня, в приміщенні римського Патріяршого двору на площі „Мадонна дей Монті", правлячий Архиєрей Лондонської єпархії Пресвятої Родини та Апостольский візитатор для українців греко-католиків в Ірляндії Владика Діонісій (Ляхович) підкреслив:

„Ми хочемо допомогти нашим вірним за кордонами України усвідомлювати, що вони не є, як це їх часто називають, „заробітчанами", але насамперед є свідками віри, гідними дітьми Церкви-мучениці, яку Христос чудесно воскресив. Вони є синами і дочками народу, який Господь могутньою рукою виводить з дому неволі, народу з довгою історією і багатою історичною спадщиною. Ми всі покликані бути апостолами віри Христової і послами української культури. Наше перебування у різних країнах Західньої Европи є також нагодою глибше пізнати, що католицтво – це єдність у різноманітності".

Українська Греко-Католицька Церква – одна з 22 самоуправних Східніх Католицьких Церков, які перебувають у повній єдності з Апостольським Престолом в Римі. За кількістю свої вірних – понад 5.5 млн. осіб – вона є найбільшою у світі з усіх східніх Церков у католицькій спільності та другою після Латинської Церкви.

ІСТОРІЯ

Малював Україну поза Україною

Володимир Єфимов

Олександер Савченко-Більський до останніх часів був маловідомою постаттю на Чернігівщині, звідкіля він походив. Народився він у 1900 році, в селі Олишівка. Родина була козацькою – з боку батька Сава Більський ще 1592 року прийшов на Запорізьку Січ, а мати Неоніла Третяків пишалася походженням від гетьманської гілки Петра Дорошенка. Усе це спричинило любов художника до усього українського.

Коли О. Савченкові-Більському було 12 років, родина переїхала з села до Чернігова. Юнак спочатку вчився живопису у Миколи Тарновського, а потім, після закінчення гімназії, у Художньому училищі Києва.

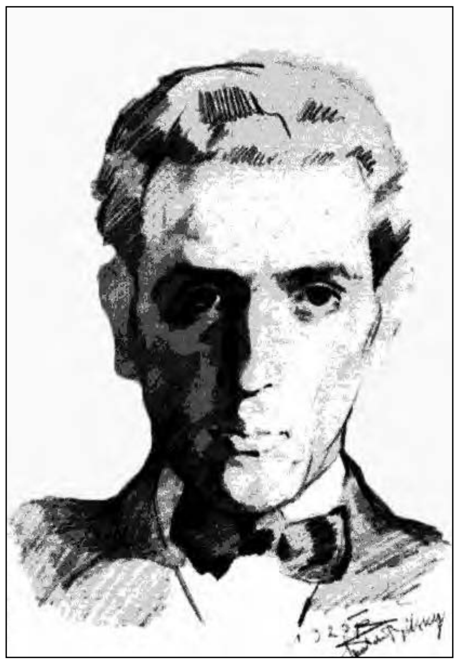

Олександер Савченко-Більський. „Автопортрет".

Дебют О. Савченка-Більського, як професійного маляра, відбувся 1917 року на виставці, яке влаштувало Товариство чернігівських художників. Надалі йому пощастило навчатися у відомого мистця Федора Кричевського в Українській академії мистецтв.

1919 року воював проти більшовиків, був тяжко поранений. 1 листопада 1920 року виїхав з Криму до Стамбула. У Туреччині мусив заробляти на хліб тяжкою фізичною працею. Втім, до 1923 року О. Савченкові-Більському вдалося заробити досить грошей, аби переїхати до Франції, у Марсель, і там продовжити навчання у Академії мистецтв. Але грошей постійно бракувало, тому працював спочатку на будівництві, потім – на залізниці.

До Парижу переїхав у 1925 році. Увійшов до Паризької групи українських мистців, яка з часом – завдяки енергії її керівника Святослава Гординського – перетворилася на Асоціяцію незалежних українських мистців. До неї увійшли також відомі мистці Микола Глущенко, Ф. Кричевський, Микола Андрієнко та інші. У 1931 році художники Асоціяції вперше представили свої твори на виставці у Львові. А друга така їхня виставка була у 1933 році, після чого відразу, в тому ж році, – експозиція на виставці в Чикаґо, де у павільйоні „Україна" О. Савченко-Більський виставлявся разом з славетним Олександром Архипенком.

Діяпазон жанрів О. Савченка-Більського дуже широкий – це і графіка, і ілюстрації до книжок, і створення малюнків для поштових та вітальних листівок, де часто-густо бачимо українські історичні та побутові сюжети. Інколи у таких творах відчувався вплив Григорія Нарбута, хоч О. Савченко-Більський, як мистець, повністю самодостатній. Він малював олією на полотні, тушем, гвашем, створює офорти.

Серед доробку художника бачимо портрети українських гетьманів та письменників (створені для видавництв), герби українських міст. У 1940-их роках О. Савченко-Більський написав ікони для іконостасу церкви св. Володимира, що у примісті Парижа Сен-Жермен. А потім він написав святих та Богородицю для української церкви у Римі.

У 1983 році О. Савченко-Більський відвідав Україну й подарував Чернігівському художньому музею чимало своїх робіт. Помер він у Франції у 1991 році.

У 2003 році в Чернігові відбулася велика виставка творів художника, де було представлено 50 його робіт із фондів Художнього музею, а також твори, передані з Франції донькою художника Ірен. Величезну працю щодо збереження творчої спадщини О. Савченка-Більського робить директор музею, мистецтвознавець Ірина Ральченко. Оскільки чернігівському музею за майже 30 років його існування влада (як радянська, так і українська) так і надала фондів для створення постійної експозиції, твори О. Савченка-Більського лише час від часу показують у тимчасових експозиціях. Отак і авторові цієї статті пощастило познайомитися з творчістю самобутнього українського художника, патріота України.

Дніпропетровськ

Олександер Савченко-Більський. „Гопак", літографія.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році — Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич
Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800 — **E-mail:** svoboda@svoboda-news.com
Fax (973) 644-9510 — **Website**: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:
Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: $65.00 на рік, $40.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – $55.00 на рік, $35.00 на півроку.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністрація	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3040 **E-mail**: admin@svoboda-news.com
Оголошення	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3040 **Fax** (973) 644-9510 **E-mail** adukr@optonline.net
Передплата	Марійка Пенджола	☎ (973) 292-9800 x 3042 **E-mail** subscription@svoboda-news.com

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Про Шевченка – в Архіві закордонної україніки

КИЇВ. – Документи Центрального державного архіву закордонної україніки рясніють свідченнями надзвичайного шанування творів Тараса Шевченка та його пам'яті у середовищі українців різних країн світу. Саме на чужині, у Празі, у 1876 році, київська „Стара громада" видала два томи творів Т. Шевченка – найповніше на той час зібрання. Відомості про це в українській еміґраційній періодиці 1920-их років зберігаються у архіві.

У 1940 році, коли першому виданню „Кобзаря" виповнилося 100 років, у Празі була спроба видати нову збірку Шевченкових поезій. В результаті зусиль громадського діяча Є. Вирового у 1941 році була випущена збірка „Кобзар. 1840-1940", в основу якої лягло видання творів Т. Шевченка, здійснене Євгеном Вировим у 1921 році. У фондах архіву зберігся лист Є. Вирового, у якому той пояснював необхідність нового видання.

Архівна колекція містить багато статтей, присвячених річницям з дня народження та смерті поета, які написали Олександер Саліковський, В'ячеслав Прокопович, Юрій Тищенко (Сірий), Євген Онацький. В архіві зберігаються повідомлення про урочисті заходи, пов'язані з ювілейними датами життя Т. Шевченка, які влаштовували союзи українських еміґрантів у Франції та Чехословаччині. Є також партитури музичних творів за текстами Т. Шевченка „Заповіт", „Утоплена", „Над Дніпровою сагою", „Садок вишневий коло хати" та інших.

Творчість Т. Шевченка та його внесок у формування української національної свідомости розглядали українські літературознавці, історики, публіцисти у періодичних виданнях української еміґрації Европи „Наша зоря", „Наш світ", „Національна думка", „Тризуб", „Наша культура", „Діло", „Студентський голос", що також зберігаються в архіві.

Артем Папакін,
начальник відділу
Центрального державного архіву
закордонної україніки,
Київ

Жоден голос не прозвучав

Я спілкуюся з Євгеном Паранюком з Ню-Йорку, який написав кілька розвідок про Олександра Кошиця та дуже активно займається дослідженням і збереженням історії свого рідного села Хмелівки у Прикарпатті. Він повідомив, що в бібліотеці, якою він користувався 50 років, ліквідований український відділ. Це бібліотека з 200-річною історією. Її заснував німець Отендорф, тому на будівлі викарбувано німецькою мовою: „Для вільного користування і вільного читання".

Добірка літератури українською мовою там була невелика, але дуже цінна – книги з історії України, українського православ'я, мемуаристика тощо. Прикрість сталася, як я зрозуміла, після зміни керівництва бібліотеки. Є. Паранюка дуже засмутило, що скасований тільки український відділ, а російський і польський залишилися. Бібліотека розташована поруч з Українським народним домом, іншими українськими інституціями, але жоден голос за збереження цього бібліотечного ресурсу чи бодай за передання його деінде не прозвучав. Шкода.

Оксана Колісник,
Черкаси

Допоможіть збудувати храм

Громада Різдва св. Івана Хрестителя Черкаської єпархії Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ) просить допомогти добудувати храм для людей старшого покоління і молоді, котра в теперішньому становищі втрачає віру в Бога, гине у пияцтві та наркоманії.

Протоієрей о. Михайло Шевчук

У 1930-их роках в Смілі був храм УАПЦ, але більшовики його знищили. Ми відроджуємо історичну справедливість. Біля будови храму спорудили капличку, де проводимо богослужіння.

Ми вже багато зробили для побудови храму: добилися від місцевої влади ділянки в центрі міста, виготовили проєкт споруди, спорудили цокольну частину церкви, звели стіни. Тепер готуємося зводити склепіння храму, але грошей невистачає.

Спеціяльно для нашого храму з Київської св. Софії було передано наріжний камінь як символ єднання сьогоднішнього покоління з історією наших славних попередників.

Просимо допомогти нам побудувати Храм Божий. Наші молитви завжди будуть возноситися до Престолу Господнього за Ваше здоров'я і здоров'я Вашої родини, а Ваші імена золотими буквами будуть викарбувані біля Престолу Господнього. У всіх питаннях радий буду спілкуватись. Моя електронна адреса: o.muhail@mail.ru. Адреса храму: Церква Різдва св. Івана Хрестителя, вул. Свердлова, 72б, Сміла, Черкаська область, 202700 Ukraine.

Протоієрей о. **Михайло Шевчук**,
Сміла, Черкаська область

Шукаю сім'ю Минодори Полатайко

Звертаюсь з проханням допомогти знайти родину в США, єдину згадку про яку я відшукав в архіві „Свободи".

Ми шукали тітку Минодору Полатайко і дізнались з повідомлення рекордового відділу Українського Народного Союзу, що вона померла у 1997 році, мала трьох синів. Дуже хотілося б підтримувати з ними зв'язок, запросити в гості на батьківщину їхніх батьків.

Дора Полатайко (дівоче прізвище Гребеняк) народилась у вересні 1913 року, в місті Сколе, (колишня Дрогобицька, тепер – Львівська область). Вона була сестрою Мирослава Гребеняка, а його син шукає двоюрідних братів Олеся, Юрія та Богдана.

Чоловіком тітки був Микола Палатайко, 1910 року народження, з Станиславова (тепер – Івано-Франківськ). Тітка М. Полатайко проживала в Сколе, під час війни потрапила в Німеччину, а після – в США, де її адреса була: 1703 E. Carson St., Pittsburgh PA 15203. Відомо, що один з синів жив у Філядельфії.

Чекаємо вістки на електронну адресу: maryana.barabanova@gmnail.com. Поштова адреса: Юрій Гребеняк, вул. Січових стрільців, 15б, кв. 43, Стрий, Львівська область, 82400 Ukraine.

Юрій Гребеняк,
Стрий, Львівська область

Антиамериканська істерія...

(Закінчення зі стор. 5)

Росії проти усиновлення американцями приголомшила США. Понад усе, усиновлення дорого коштує, Росія отримує вигоду від цього. Але в програші у цій всій ситуації залишаються російські сироти, які не знайдуть домівки у США".

Російські дипломати навіть були змушені вибачитися перед американськими колеґами за сенсаційні заголовки в російській пресі і брехливі ствердження про відмову США співробітничати з Росією у цій сумній справі.

Варто порівняти долі сиріт у США і Росії. Офіційну статистику міжнародних усиновлень оприлюднив Державний департамент США. За останні п'ять років діти з Росії посідали третє місце у числі усиновлень до США. Перші два у 2007-2008 роках мали діти з Ґватемалі та Китаю, а в останні три роки місце Ґватемалі посіла Етіопія.

Україна – на п'ятому місці. Щороку на Союзівці зустрічаються американські батьки з адоптованими українськими дітьми. Про ці зустрічі розповідає „Свобода". Звісно, приїздять не всі, але ті, хто відвідує зустрічі, справляють дуже гарне враження. Діти просто щасливі. А ті, які не приїздять, теж підлягають контролі дипломатичних органів України. Варто б Росії повчитися...

Тепер візьмемо статистику соціяльних служб США про осиротілих американських дітей. На 30 вересня 2011 року, коли закінчився попередній бюджетний рік, їх було 400,540 осіб. Вони чекали на вирішення своєї долі у тимчасових сім'ях або у пансіонах. У 2011 році було усиновлено 94,629 американських дітей.

А як в Росії? Опозиційна російська „Новая газета" за статистикою Міністерства внутрішніх справ з'ясувала, що тільки в московському реґіоні щотижня знаходять в сміттєзбірниках та пустках мертві тіла двох-трьох дітей і стільки ж ще живих „підкидьків". 70 відс. мертвих дітей знаходять в контейнерах для сміття, 15 відс. – в лісопаркових зонах, ще 10 відс. – в річках і ставах. Решту 5 відс. дітей закопують, де доведеться, або спалюють. Жодне слідство у більшості таких випадків не ведеться.

Ось окремі приклади. 13 лютого цього року водій сміттєвоза у Москві зачепив ногою пакет, з якого випало мертве немовля – дитина померла від морозу. Водій тролейбуса Костянтин М. побачив у сальоні спортивну торбу, в якій було живе немовля і записка: „Віддайте в дитячий будинок". Валентина Р. з вікна побачила жінку, яка закопувала згорток у квітнику. У згортку вона виявила мертву дитину.

Газета „Голос України" 17 грудня 2012 року повідомила, що Росія посідає перше місце в світі за кількістю дітей-сиріт. За рік в Росії загинули 1,700 дітей, а жертвами насильства стали близько 100 тис. неповнолітніх. Тепер у федеральному банку даних про дітей є відомості про 130 тис. дітей, які потребують опіки і можуть бути усиновлені. Загалом в Росії налічується 654 тис. дітей, які залишилися без опіки батьків. Понад 70 відс. з них мають живих батьків, які про дітей не піклуються. Про це повідомив уповноважений з прав дитини П. Астахов. Число дитячих будинків скорочується, а число сиріт зростає. У Краснодарі минулого року зачинено 16 дитячих будинків, в Калузі з 20 залишилося два, в Московській області число дітбудинків скоротилося за п'ять років з 54 до 48.

Розпалювання антиамериканських настроїв в Росії має на меті аж ніяк не поліпшення долі російських сиріт, а лише створення у населення уявлення про „зовнішнього ворога", для порятунку від якого треба усім згуртуватися навколо сучасного „вождя народів", спадкоємця Сталіна Володимира Путіна. А для нещасних сиріт вистачить місця на залізниці, в житлових руїнах, теплотрасах і на сміттєвалищах.

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

В дорозі до читачів – „Альманах УНСоюзу на 2013 рік“

Вийшов з друку альманах Українського Народного Союзу на 2013 рік. Наші читачі знають і, як свідчать їхні відгуки з приводу попередніх річників, добре сприймають вже традиційний характер розміщення матеріялів у цьому виданні – зокрема те, що кожен альманах в цілому, а конкретно – перший його розділ, присвячується важливій події в нашій національній історії або якомусь визначному ювілеєві. Так і на цей раз: альманах на 2013 рік присвячено 120-річчю „Свободи“ і 80-річчю „The Ukrainian Weekly“. І ми сподіваємося, що для читачів, в домівки котрих довгі літа приходять обидва видання УНСоюзу, не видасться перебільшенням назва першого розділу: „Ювілеї, котрими може пишатися все українство“.

Щоб представити діяльність „Свободи“ за такий унікально довгий період, показати її ролю в розвиткові Українського Народного Союзу, її вплив на життя громади і також взаємний вплив громади на газету і її моральні та ідейні критерії, її політичний світогляд, ми намагалися охопити цю складну тему з різних боків, зіставити різні грані явища, різні погляди на нього. Так у цьому першому, заспівному, розділі постали підрозділи: „Свобода“ – очима провідників Українського Народного Союзу і видатних союзовців“; „Про „Свободу“ – її редактори й автори“; „В оцінках читачів“; „З десятиліття в десятиліття – живий голос „Свободи“; „Свобода“ – про себе і свій світогляд“.

Серед багатьох важливих і справедливих узагальнень, поданих у цьому першому розділі, ще раз зацитуємо оцінку, висловлену з нагоди 100-річчя „Свободи“ 15 вересня 1993 року одним з її авторів, істориком д-ром Осипом Кравченюком: „В історії української журналістики часопис „Свобода“ є феноменом і займає одне з чільних місць. Крім „Свободи“, ні один з наших часописів ні в Україні, ні в діяспорі не постав серед більш несприятливих обставин, ні один не мав перед собою тяжчого завдання бути просвітителем і дійсним провідником своїх читачів, ні один не охоплював різноманітністю своїх співробітників та своєю тематикою дослівно всі закутки землі, де жили українці...“.

Водночас сподіваємося, що читачі знайдуть не менш цікавими і важливими й інші розділи Альманаху-2013. Зокрема – розділ „Наша пройнята жалем і болем історія“. Деякі матеріяли в ньому змушують не просто повертатися пам’яттю до лихого минулого, але усвідомити його з більшою самокритичністю. Маємо на увазі присвячені Голодоморові-геноцидові 1932-1933 років матеріяли „Українці не змогли помститися за Голодомор“ Андрія Козіцького і „Незасвоєна наука Голодомору“ Олександра Крамаренка.

Спонукають до думання й тексти розділів „Доле моя, Україно“, „Дорога до храму“, „Мова – душа народу“. Чимало корисної інформації читачі знайдуть в розділах „Визначні імена, біографії, ювілеї“ та „Люби і знай рідний край“.

Сердечно просимо читачів поділитися з нами своїми враженнями від прочитаного, а також відверто висловлювати критичні зауваження та побажання з приводу змісту наступного альманаху УНСоюзу.

Редакція „Свободи“

НОВІ ЧЛЕНИ УНСоюзу

Олександер-Орест Голубець, син Наталки та Ореста Голубців з Сіятлу, Вашінґтон – новий член 102-го Відділу УНСоюзу. Свого внука забезпечили бабуся Мирослава та дідусь д-р Зенон Голубці.

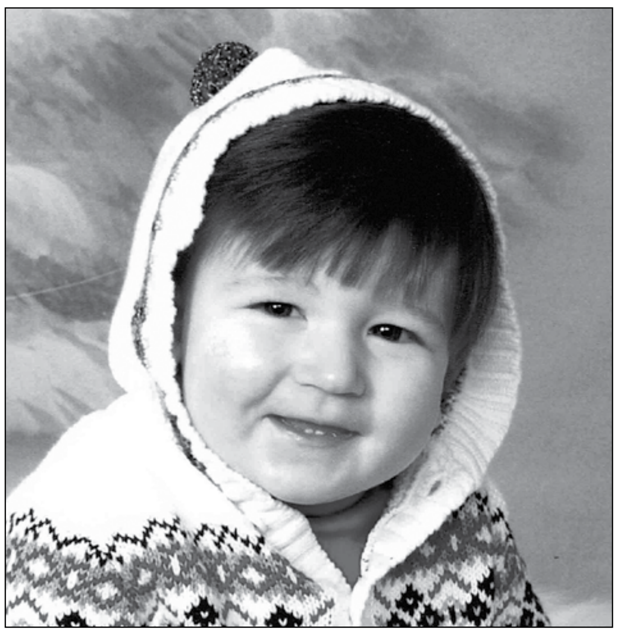

Денис-Петро Ганкевич, син Тараса Ганкевича та Адріянни Мельник-Ганкевич з Бронксвілу, Ню-Йорк – новий член 414-го Відділу УНСоюзу. Свого внука забезпечили дідусь Мирон і бабуся Христина Мельники.

Запишіть своїх дітей і онуків до УНСоюзу!

Відбувся баль інженерів у Філядельфії

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – 9 лютого у залі готелю „Радісон“, у Тревос біля Філядельфії, відбувся вже 59-ий баль інженерів Філядельфійського відділу Товариства українських інженерів Америки (ТУІА).

Баль складався з коктейлю, презентації дебютанток, бенкету і танцювальної забави під гру оркестри „Світанок“ Ню-Йорку.

Після коктейлю д-р Петро Гевка, голова відділу ТУІА, відкриваючи імпрезу, привітав присутніх та представив ведучих Таїсу Гевку і Данила Бойцуна.

Відтак почалася презентація дебютанток та ескортів, яких представили ведучі. Це були (в дужках – ескорти): Христина-Надія Восбікян (Максим-Петро Зварич), Андріяна Доліба (Андрій Тарасюк), Ніна-Катерина Колодій (Данило Сенторе) та Александра-Оля Чума (Андрій Стасюк).

Д-р П. Гевка від імені ТУІА привітав кожну дебютантку особисто, а його дружина Орися презентувала їм пам'яткову стрічку.

Галя Вірстюк та Аня Богачевська-Лонкевич підготували дебютанток та ескортів до презентації і танців. Вступний танець був на музику Ріхарда Штравса „Поцілунок“, а потім – вальс, який батьки дебютанток танцювали з своїми доньками та їхніми ескортами.

Після презентації дебютанток представник Митрополита Стефана Сороки Філядельфійської Католицької Архиєпархії о. Володимир Костюк молитвою відкрив бенкет-вечерю, на якому було понад 250 осіб.

Після бенкету почалася танцювальна забава, на якій було понад 350 гостей. У комітеті працювали О. Гевка (голова), Слава Галавай, Яра Снилик, Тоня Катрук, Стефан Гаврась, Марійка та Роман Цигани, Маруся та Левко Домбчевські.

Танцюють дебютантки. (Фото: Wowk Photography)

Дебютантки та ескорти (зліва): Андріяна Доліба і Андрій Тарасюк, Александра Чума і Андрій Стасюк, Христина Восбікян і Максим Зварич, Ніна Колодій і Данило Сенторе. (Фото: Wowk Photography)

Учні стали „іміґрантами“

Марія Барабаш намалювала себе на „пашпорті“.

Левко Хмельковський

СОМЕРСЕТ, Ню-Джерзі. – 16 лютого учні Школи українознавства при Українській православній церкві-пам'ятникові св. Андрія Первозваного, де директором Галина Маринець, завдяки директорові Українського історико-освітнього центру при Консисторії Української Православної Церкви в США Наталії Гончаренко стали „іміґрантами“ під час лекції-заняття, яку вона провела в усіх клясах.

Наймолодші школярі охоче розповіли, що їхні батьки приїхали з України і показали її на мапі світу, висловили припущення, які речі мали батьки у валізі, спробували виготовити собі „пашпорти“ з малюнками-„фотографіями“ і печатками. Діти безпомилково назвали тризуб, зображений на пашпорті України. Старшоклясники відповідали на складніші запитання про іміґрацію.

Наталя Гончаренко: „Батьки привезли з України рушники та вишиванки“.

КУК готує нагородження молодих провідників

ВІНІПЕҐ, Манітоба. – 8 березня Конґрес Українців Канади (КУК) оголосив, що приймає заяви на відзначення молодих провідників КУК, нагороди яким будуть вручені під час XXIV трирічного конґресу, що відбудеться 8-10 листопада у Торонто.

„15 років тому Конґрес Українців Канади запровадив „Нагороду молодого провідника“ для відзначення видатних молодих діячів, які роблять вагомі внески в життя української громади та для блага Канади, – заявив президент КУК Павло Ґрод. – Цими нагородами ми будемо відзначати наступну хвилю провідників української громади“. Термін подання заяв – 30 червня. Всі подані матеріяли розгляне Комітет нагород та визнання КУК і підтвердить Рада директорів КУК. Нагороди будуть вручені 9 листопада.

За додатковою інформацією можна звертатись на тел.: (204) 942-4627 або електронною поштою: ucc@ucc.ca.

КУК

Шановні дописувачі!

Порівняно невеликий обсяг тижневика і значне число пропонованих редакції матеріялів змушує звернутися до Вас з проханням надсилати до публікації тексти листів обсягом не більше, ніж 500 слів, тобто три-чотири сторінки машинопису, через два інтервали. Редакція залишає за собою право скорочувати довгі тексти і виправляти їх згідно з чинним правописом. Просимо утримуватися від відступів від обраної теми для опису сторонніх щодо неї питань.

Фотографії просимо надсилати лише в додатку до листа, даючи їм назви, які зазначені в тексті. Назва фотографії і підпис до неї – це різні речі. Не позначайте світлини загальновживаними числами чи словами, тому що комп'ютер не зможе їх відрізнити. Разом з прізвищами обов'язково подавайте повні імена осіб, про яких іде мова в тексті допису чи статті.

В електронних листах просимо вказувати поштову адресу і телефон автора.

Редакція

Лицар української пісні – Йосип Гошуляк

Дагмара Турчин-Дувірак

ТОРОНТО. – 6 жовтня минулого року у приміщенні Канадсько-Української Мистецької Фундації відбулася презентація книги спогадів відомого українського оперного й камерного співака Йосипа Гошуляка „Орав свій переліг", яка побачила світ у Видавничому домі „Києво-Могилянська академія". Упорядником цього 1,000-сторінкового видання, а також трьох компакт-дисків співака „У поклоні Кобзареві", присвячених 90-річчя самого маєстра, була журналістка Марта Онуфрів.

У цих компакт-дисках зібрані найкращі твори української музичної вокальної клясики, виконані та записані Й. Гошуляком у роки зеніту його співацької кар'єри.

Працюючи над дослідженням української музичної культури XX ст., я зауважила цікаву рису чи властивість: коли насильницьки знищувалася якась надзвичайно важлива, плодоносна гілка української культури, часто в іншому, зовсім неочікуваному місці з'являлося явище, що перебирало на себе функції цієї знищеної гілки і продовжувало підтримувати та розвивати перервані перед тим процеси.

Вперше я зауважила цю властивість, вивчаючи динаміку взаємодії процесів музичного розвитку у підрадянській та Галицькій, підпольській, Українах 1920-1930-их років. Коли небувалий музичний розквіт 1920-их років в підрадянській Україні був раптово обірваний нещадним сталінським терором, у 1930-их роках надзвичайно пожвавлюється музичне життя в Західній Україні: галицькі музиканти підхоплюють естафету розвою культури від своїх східних колеґ, що на той час вже були змушені замовкнути...

Подібне явище можемо спостерігати і щодо української музичної культури 1950-1980-их років, і це вже безпосередньо стосується нашого ювіляра. Коли в підрадянській Україні зусилля ідеологічних структур були спрямовані на приниження української музики, на вилучення та викреслення з національної спадщини цілих велетенських пластів української музичної традиції, на зведення її до статусу провінційної, другорядної, меншевартісної, тут, по інший бік Атлантики, спалахує талант Йосипа Гошуляка. Співак з першорядним голосом, артист, музикант поклав на себе місію високохудожнього виконання та доведення до найширшого слухацького загалу, і не тільки українського, перлин української вокальної скарбниці, що на той час були занедбані, забуті та заборонені на їхній батьківщині.

Коли канадський критик Дейвід Робертсон почув Й. Гошуляка наприкінці 1950-их, то назвав його „другим Шаляпіним" та зарахував до найкращих голосів тодішнього світу.

Винятковий голос поєднався з високою культурою співу та надзвичайною виконавською майстерністю. Й. Гошуляк почав учитися професійного вокалу ще в Німеччині одразу після війни, у відомого українського педагога та співака Дометія Йохи-Березинця. Потім продовжив студії в Амстердамі в Анни Ель-Тур, а завершив у Торонтській консерваторії у відомої співачки Джіни Чіньї. Однак, і по закінченні формальних студій він продовжував постійно працювати над удосконаленням майстерности. Надзвичайна працьовитість та вимогливість до себе вивела мистця на вершини майстерности, що він засвідчив не лише в українському репертуарі, але й у виконанні шедеврів світової клясики.

Висока співацька культура поєдналася в особі Й. Гошуляка з високою загальномузичною культурою і бездоганним мистецьким смаком в оцінці музичного матеріялу та доборі репертуару, у який входили такі видатні твори, як драматичні монологи Миколи Лисенка „Молітесь, братія, молітесь", „Понад полем іде", „Гетьмани, гетьмани", чудовий лірико-драматичний солоспів Станислава Людкевича „За байраком байрак", величні епічні картини Василя Барвінського „Ой, поля ви, поля" та „Псалом Давида", унікального монологу-сцени Михайла Вериківського „Чернець", який покищо, наскільки мені відомо, має в особі Й. Гошуляка свого єдиного виконавця.

Всі вищезгадані риси поєдналися з величезною любов'ю маестра Й. Гошуляка до України, до української музики та пісні, поезії, особливо до геніяльного поета України Тараса Шевченка. Й. Гошуляк прожив в Україні, в дорогому його серцю мальовничому Поділлі, лише два перші десятки літ. З того часу, крізь усі роки життя на чужині проніс він невгасимий вогонь синівської любови до рідної землі. Саме ця віддана любов до України надала особливої цілеспрямованости всій довголітній і багатогранній діяльності мистця.

Співак Йосип Гошуляк і доктор музикознавства Дагмара Турчин-Дувірак.

У його репертуарі перевага надається не інтимній, особистій ліриці, а величним епічним полотнам, історичним картинам, драматичним монологам та філософським роздумам про Україну, її історію і природу, її минуле, теперішнє і майбутнє, про долю українського народу. Особливе місце займає в репертуарі Й. Гошуляка вокальна спадщина М. Лисенка. Просто чарівно виконує його безсмертні твори Й. Гошуляк, надзвичайно легко і природно звучить він у таких шедеврах композитора, як „Мені однаково", „Косар" чи „Ой, Дніпре мій, Дніпре".

Сумна річ – недовговічність, минущість мистецтва співака-виконавця. На щастя, Й. Гошуляк усвідомлював важливість увічнення свого виконання. Тому зробив у період свого творчого розквіту чимало записів на платівках, магнетних стрічках, разом з першоклясним піяністом Лео Баркіним, акомпаніятором Тетяною Ткаченко, з капелею бандуристів ім. Тараса Шевченка, а також з симфонічною оркестрою Канадської оперної компанії під керівництвом дириґента Ернеста Барбіні. Завдяки сьогоднішній технології маємо можливість перевести ці записи в сучасний формат і, таким чином, донести їх до нових і майбутніх поколінь слухачів.

Дагмара Турчин-Дувірак – доктор музикознавства, член Канадського Наукового Товариства ім. Шевченка.

Наукове Товариство ім. Шевченка
в Америці

запрошує
на
доповідь

кандидата історичних наук

Олени Панич

(Донецький Християнський університет,
Фулбрайтівська стипендіятка 2012-2013 рр.)

„Пам'ять та ідентичність віруючих-іміґрантів із країн пострадянського простору в США"

в суботу, 23 березня 2013 року
о 5-ій годині по пол.

в будинку НТШ
63 Fourth Ave (між 9-ою і 10-ою вулицями)
New York, NY 10003

НОВІ ВИДАННЯ

Книжка-перлина Олекси Воропая

На презентації „Звичаїв нашого народу“ виступає директор Видавництва „Пульсари“ Лариса Копань, справа – голова Українського фонду культури Борис Олійник. (Фото: Сергій Цушко)

Лідія Корсун

КИЇВ. – 14 січня у столичному Центрі українського мистецтва і культури відбулася презентація унікальної книжки видатного українського етнографа й публіциста Олекси Воропая „Звичаї нашого народу“, що побачила світ в київському Університетському видавництві „Пульсари“ – до 100-річчя від народження цього знаменитого автора.

До речі, „Пульсари“ – це одне з тих небагатьох видавництв, котрі працюють на культурну, духовну Україну, а не на ринок. Кожне його нове видання – це перлина української літератури, історії, мемуаристики, науки.

Книжка „Звичаї нашого народу“ має понад 600 сторінок і понад 100 кольорових ілюстрацій, виконаних у модерному стилі молодою київською художницею Інною Бородаєвою. Видання представила директор „Пульсарів“ Лариса Копань, докладно і емоційно проникливо зупинившись на творчій біографії О. Воропая (1913-1989), який усе своє життя і знання віддав популяризації українських народних звичаїв, леґенд, переказів – того, що в першу чергу ідентифікує націю, що є нашою історичною пам'яттю та свідченням, хто ми є і „чиї ми діти“.

З 76 років свого подвижницького життя О. Воропай, який народився в Одесі й був сином репресованого, 45 років прожив поза Україною – у Німеччині та Англії. Там отримав ступінь доктора природничих наук та слов'янської етнології, став дійсним членом Королівського антропологічного інституту, Інституту біології та Ботанічного товариства Великої Британії, дійсним членом Української Вільної Академії Наук у Ню-Йорку.

Збирати фолкльор став ще перед війною. У роки війни та після, вже в еміґрації, записував його з уст остарбайтерів і мешканців Ді-Пі. Там, у Німеччині, під псевдом „Олекса Степовий“ видав кілька книг з етнографії: двотомник „Звичаї нашого народу“, „Українські народні танці“, „Ясир“ (листи українців-остарбайтерів) та інші. Переїхавши до Англії, видав кілька нових праць: „Українські народні приповідки“, „Українські народні загадки“, „Рослини в звичаях та віруваннях українського народу“, „В дев'ятім крузі“ (спогади про Голодомор 1932-1933 років). На останню 37 разів посилається у своїй книзі американський дослідник Голодомору Роберт Конквест.

З листів О. Воропая відомо, що він плянував ще видати книжки „Родинно-побутові звичаї“, „Тварини і птахи у звичаях і віруваннях українського народу“, „Побут, звичаї української провідної верстви“, „Історичні переклади та леґенди“. На превеликий жаль, автор не мав нащадків і, очевидно, не було кому подбати про його архіви після смерти. Де вони зараз, ніхто не знає.

На презентації виступали спеціялісти-етнографи, мистецтвознавці. Висловлювали захоплення особистістю О. Воропая, ім'я якого в радянські

(Закінчення на стор. 15)

Книга про історію Підгайців

Тарас Гунчак

„Підгайці та Підгаєччина“. Упорядник Степан Колодницький. Тернопіль. Видавництво „Терно-граф“. 2012. 768 стор.

Книга „Підгайці та Підгаєччина“ з'явилася в Тернополі завдяки відданій праці Степана Колодницького як упорядника і редактора. Це не тільки історія одного повіту – це немовби енциклопедія багатовимірного розвитку етнічного життя суспільства, яке в Підгайцях складалося з українців, євреїв, поляків, вірменів та волохів. Про життя цих меншин свідчать великі історичні архітектурні будівлі – церква Успення Пресвятої Богородиці, костел Пресвятої Трійці, синагога.

Редактор уважно зібрав цікавих авторів з різних ділянок життя, які відтворили буття підгаєчан.

Перший розділ праці стосується географічних, демографічних та етнічних питань, в яких науковці Львівського університету ім. Івана Франка (Богдан Яворський, Ярослав Івах, Павло Штойко) цікаво описали річкову систему, історично-географічне заселення та освоєння Підгаєччини.

Розділ закінчується статтею С. Колодницького про етнічний склад Підгайців та працею проф. Ольги Заставецької про сучасний демографічний стан району, які вказують на значне зменшення населення внаслідок Другої світової війни та інших чинників, які впливали на життя людей.

Цікавим є дослідження Дмитра Бучка про походження назв поселень Підгаєччини – це короткі історії кожного села району.

В цьому розділі є ряд статтей С. Колодницького, зокрема про битву Петра Дорошенка 1667 року, про трагічну історію Голокосту в Підгайцях, коли німці убивали невинних людей тільки за їхню національність. В цьому історичному розділі є також статті про Січових Стрільців на Підгаєччині, повстанський рух, Українську Повстанську Армію та ряд інших.

У розділі, присвяченому історії архітектури, мистецтва та містобудування, можна знайти історію славних історичних споруд, описи цвинтарів, пам'ятників, меморіяльної різьби роду Папіжів, твори яких можна побачити на цвинтарі Старого міста. Цей розділ багато говорить про населення Підгаєць, його працьовитість та творчі здібності.

Закінчення книжки присвячене деяким родинам, особистостям та їхнім спогадам. У статті про відомого історика гетьманської доби Івана Джиджору автор Володимир Пришляк описав його життя та наукову діяльність. С. Колодницький у статті „Титли в Підгайцях і у світі“ дослідив професійні досягнення мешканців, особливо в мистецтві.

Ця книжка – вартісний історичний твір, який треба читати та поширювати.

З питань придбання книжки можна звернутися до директора видавництва Івана Максимова на адресу: Видавництво „Терно-граф“, вул. Текстильна, 18, Тернопіль, 46020 Ukraine. Електронна адреса: terno-graf@mail.ru.

Нова книжка про трагедію Холмщини й Підляшшя

ЕДМОНТОН, Альберта. – Видавництво „Букрек“ у Чернівцях видало в минулому році книгу „Від депортації до депортації. Суспільно-політичне життя холмсько-підляських українців (1915-1947). Дослідження. Спогади. Документи“.

Четверо істориків (Юрій Макар, Михайло Горний, Віталій Макар і Анатолій Салюк) на базі зібраних в архівах України, Польщі та Канади матеріялів виклали своє бачення долі українців Холмщини та Південного Підляшшя, починаючи від їх вивезення углиб Росії під час Першої світової війни, переживань тамтешніх українців у складі міжвоєнної Польщі, під час Другої світової війни, переселення, на підставі угоди від 9 вересня 1944 року, до УРСР і ганебної Акції „Вісла“ 1947 року – депортації в кордонах повоєнної Польщі.

Дослідницький матеріял у першому томі викладений у 12 розділах. Титульна сторінка, зміст, передмова, вступ і післямова подані українською, польською, російською, англійською та німецькою мовами. Том споряджений списком скорочень та індексами – іменним і географічним.

Книга включає наступні розділи: „Перша світова війна і вивезення до Росії“; „Проблема державної належности Холмщини і Підляшшя по Першій світовій війні“; „У складі відновленої Польщі“; „Матеріяльно-побутове становище і культурно-освітнє життя українців краю“; „Руйнування православ'я як засіб денаціоналізації“; „Друга світова війна: сподівання українців та реалії життя“; „Українсько-польське протистояння на тлі політики німецької окупаційної влади“; „До остаточного спольщення краю“; „Політико-правові засади вирішення українського питання“; „Процес виселення українців з їх прадавніх земель“; „Адаптація холмсько-підляських українців до нових умов життя в Україні“; „Остаточна ліквідація української спільноти на Холмщині та Підляшші“.

Видання здійснене за рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, заходами приватного підприємства „Гелікон“, а також за підтримки Меморіяльного фонду ім. Теодоти та Івана Климів, Вічного фонду Целестина й Ірини Суховерських і Меморіяльного фонду ім. Марусі Онищук та Іванка Харука (нині Вічний фонд ім. Петра Малофія) Канадського інституту українських студій Альбертського університету.

Книгу можна придбати у твердій палітурці за 64.95 дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади – ціни в долярах США). Замовлення можна зробити через захищену електронну систему Видавництва КІУС за адресою www.ciuspress.com або зв'язавшись безпосередньо з видавництвом: CIUS Press, 430 Pembina Hall, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada T6G 2H8; тел. (780) 492-2973; факс: (780) 492-4967; е-пошта: cius@ualberta.ca.

ПОСТАТІ

Музика надихала її

Галина Максим'юк

Минуло 116 років від дня народження відомої в Галичині піяністки і педагога Наталії Кміцикевич-Цибрівської, однієї з тих, хто відроджував професійну музичну освіту на Станиславівщині (тепер – Івано-Франківська область, Україна) у повоєнні роки.

Особливий нахил її нахил до педагогічної праці був підкреслений екзаменаційною комісією Віденської консерваторії ще тоді, коли вона, зовсім юна, закінчила цей заклад у далекому 1916 році. Їй тоді виповнилося 20 літ.

Довший час Н. Цибрівська працювала в Івано-Франківському музичному училищі ім. Дениса Січинського. Не була амбітною, не прагнула кар'єри, стала подвижником щоденної рутинної вчительської праці, й була надзвичайно віддана молоді. До своїх учнів ставилася з великою увагою, допомагала їм і в життєвих клопотах. В кінці навчального року чи після іспиту дарувала їм ноти, книжки про музику, фотографії композиторів.

Студенти диригентсько-хорового відділу Івано-Франківського музичного училища та їхні концертмайстри на початку 1950-их років (сидять, зліва): Анна Шуплат, Наталія Цибрівська, Ольга Литвинович.

Н. Цибрівська походила з відомої в Галичині і Буковині родини Кміцикевичів. Один з братів її батька – Володимир Кміцикевич – був професором Чернівецької гімназії, автором німецько- та грецько-українського словників, перекладів на українську мову Фрідріха Шиллера та Платона. Наталія Миколаївна часто їздила до нього в Чернівці, а після його смерти відвідувала стриєву дружину. Другий брат батька був правником, працював у Львові.

Народилася Н. Цибрівська 20 листопада 1896 року на Тернопільщині, в селі, батька вона не пам'ятала – він помер у рік її народження. Мати, сестра композитора Івана Левицького, була чудовою піяністкою і вчителькою фортепіяна. Після смерти чоловіка вона з дочкою переїхала до Перемишля. Згодом дівчинка вступила до Перемиського Інституту для дівчат. При закладі діяла музична школа, де Наталя продовжила музичну освіту в клясі відомої галицької піяністки Ольги Окуневської, уродженки Косівщини, учениці Миколи Лисенка і однієї з перших випускниць-українок Віденської консерваторії.

Про гру Н. Цибрівської відгукувалися дуже добре. На одному з шкільних концертів дівчину слухав Станіслав Людкевич і відзначив її самобутній піяністичний талант: „Були між точками програми і продукції справді артистичні й концертові. До них належить відоме „Rondo capriccioso" Мендельсона, яке ставить майже віртуозні вимоги технічні, відіграні 15-літньою дівчиною Н. Кміцикевичівною технічно взірцево, з цілковитим опануванням змісту, природним фразуванням і свободою" (С. Людкевич. „Попис учениць музичної школи в дівочім ліцеї в Перемишлі").

Після чотирьох років навчання в Перемишлі Н. Цибрівська вступила до Львівського вищого музичного інституту ім. М. Лисенка, вчилася тут два роки (1912-1914) у Марії Криницької (фортепіяно) та С. Людкевича (теоретичні предмети). Разом з нею в інституті навчалися й дві її товаришки з Перемишля, в майбутньому відомі піяністки Ірина Негребецька та Володимира Божейко. З останньою Наталія Миколаївна поїхала продовжувати музичні студії до Відня.

У столиці Австрії Н. Цибрівська провела шість років – від 1915-го до 1921-го. Закінчивши тут консерваторію, вчилась далі приватно, провадила активне концертне життя, виступаючи на Шевченківських вечорах та інших заходах. Її гра набувала щораз більшого викінчення і зрілости, а музикальність і відчуття композиторських стилів просто вражали.

Захоплений високою професійністю молодої піяністки, композитор Борис Кудрик, що також на той час перебував у Відні, написав спеціяльно для неї фортепіянну мініятюру-прелюдію і подарував з присвятою.

У Відні піяністка познайомилася зі своїм майбутнім чоловіком – Дмитром Цибрівським, який студіював тут політехнічні науки. Він дуже любив музику, входив до одного з музичних товариств, був диригентом створеного ним же студентського хору. Саме музика зблизила молодих людей. Повернувшись до України, вони одружились і оселилися в Надвірній. Обидвоє були великими патріотами, брали участь у житті української громади: Д. Цибрівський певний час був головою місцевої „Просвіти", керував хором товариства, опікувався Пластом, спортивним товариством „Бескид"; Н. Цибрівська увійшла до Союзу українок, брала участь у проведенні щомісячних вечорів, свят, давала приватні лекції музики, виступала в концертах.

У подружжя народилося двоє дітей: син Юрій та донька Тетяна. Юрко пішов слідами матері. Закінчивши Станиславівську Українську гімназію та філіял Музичного інституту ім. М. Лисенка, вступив до Львівської консерваторії, а в 1943 році виїхав на навчання до Відня. З того часу мати втратила контакт з сином і дуже журилася його долею.

А невдовзі в сім'ю Цибрівських прийшло справжнє лихо: 11 листопада 1943 року німці провели в Надвірній облаву і заарештували Д. Цибрівського. Більше Наталія Миколаївна чоловіка не побачила – він був закатований разом з багатьма українцями в Станиславівській тюрмі.

Після війни Н. Цибрівська працювала в музичній школі та музичному училищі Станиславова (Івано-Франківська). На той час у закладах поступово відновлювалось навчання, але бракувало викладачів різних спеціяльностей, тож таку висококваліфіковану піяністку і вчителі, і дирекція зустріли дуже радо.

В Івано-Франківську Н. Цибрівська активно виступала в училищних та шкільних концертах – тематичних, присвячених творчості певного композитора, і у річних звітах. В її репертуарі були десятки творів, починаючи від музики барокко і закінчуючи українською клясикою. Її виступи залишали незабутнє враження – піяністка вміла до останку поринути у світ звуків і збавити в нього інших. Акомпаніюючи співакам, допомагала їм увиразнити музичний образ твору і повніше розкрити власний талант.

Колишня викладачка музичного училища Мирослава Литвинович-Радловська сьогодні згадує Н. Цибрівську, як чудову людину і піяністку надвисокого рівня, зокрема – своє враження від виконаного Н. Цибрівською Третього фортепіянного концерту Людвіґа ван Бетховена: „Хоч Наталія Миколаївна була вже старшого віку, але концерт чудово звучав. Музика надихала її, а вона надихала музикою усіх інших".

В кінці 1950-их років Н. Цибрівська з донькою поселилися в Івано-Франківську. Приблизно в цей час вони отримали звістку від Юрія, який проживав в Америці. Він став викладачем в Українському музичному інституті в Ню-Гейвені, Конетикат і, крім того, багато концертував, пропаґуючи українську музику. Його діти також стали музикантами: донька Орися – талановита піяністка (зараз проживає в Німеччині), син Нестор – відомий у США віолончеліст. Матері навіть дозволили відвідати сина і внуків у 1972 році, коли вона була вже на пенсії.

Відійшла у вічність Н. Цибрівська 7 березня 1986 року, тихо і скромно, як і жила. Відійшли у вічність і її діти. Та головне, щоб не відійшла у ту ж вічність пам'ять про неї, щоб вона нагадувала нам про людину, яка, відмовившись від блискучої піяністичної кар'єри, присвятила себе вихованню молодих музикантів.

Галина Максим'юк – викладач Івано-Франківського музичного училища ім. Дениса Січинського, дослідник творчости визначних музикантів Івано-Франківщини.

ПЕРЕЖИТЕ І НЕЗАБУТЕ

Батькова книга знайшла дочку в Америці

Левко Хмельковський

Книжку Луки Павлишина „На грані двох світів. Спогади військовика-бандерівця“ Божена Ольшанівська з Нюарку, Ню-Джерзі, отримала з України не без зворушення. Спогади написав її батько, якого розлучила з дружиною і двома дочками Друга світова війна.

Б. Ольшанівська 13-річною дівчинкою у 1949 році дісталася через Німеччину до США з мамою Наталею і сестрою Роксоланою. Закінчила школу медичних сестер і працювала за фахом, одружилася з Ігорем Ольшанівським, народила двох дочок і сина.

Разом з чоловіком стала активною правозахисницею, виступала в обороні політв’язнів в СРСР, багато працювала для визнання у США Голодомору 1932-1933 років в Україні злочином більшовиків. Тепер Б. Ольшанівська очолює організацію „Американці в обороні людських прав в Україні” та „Український національний центр: історична та інформаційна мережа”.

Л. Павлишин одружився з донькою священика Наталею Коритко у 1938 році. Спогади він писав впродовж 20 років. Потім рукопис у 1980 році перейшов до двоюрідного племінника його матері Василя Щеглюка з проханням підготувати його до друку, Видавництво „Каменяр“ у 1983 році не прийняло рукопис до друку, і лише у 1992 році В. Щеглюк видав роман-хроніку „Як роса на сонці“. Нова книжка вийшла у Львові 2010 року.

Л. Павлишин був сином сільського писаря і змалку відчув потяг до освіти, хоча перевагу у навчанні мав старший брат Юрко, а на долю Луки випадали худоба та домашні справи. Усе ж і він дістався до освіти – спершу у сільській школі, потім – в учительській семінарії. У Львові майбутній вчитель став пластуном, захопився мандрівками з військовими вправами. До рідного села приїздив з приятелем – Степаном Бандерою.

Доля готувала йому два шляхи – вчительський і військовий. Покликаний до польського війська Л. Павлишин закінчив школу підхорунжих і початок Другої світової війни зустрів на бойових позиціях біля Бидгоща. У бою він був поручником, заступником командира полку, з якого після першого німецького штурму залишилися живими лише чотири вояки, котрі стали полоненими.

Л. Павлишин утік з табору, влаштованого німцями серед поля, повернувся в село до дружини, яка хворіла і перебувала у львівській лікарні, де після бомбардування була однією з двох уцілілих. А зі сходу йшли більшовики.

У наступні роки Л. Павлишин був функціонером ОУН, а згодом – вояком УПА. Професійний досвід вивів його на керівні позиції – він був серед керівників похідної групи ОУН у Вінниці, Києві, командував групою УПА-Схід. У 1944 році за наказом командування повернувся до Львова для підпільної діяльности.

У Львові Л. Павлишин працював директором шкіл – спершу польської жіночої, потім – робітничої молоді, врешті був призначений завідувачем районного відділу народної освіти. Увесь час Л. Павлишин належав до підпілля ОУН.

Не маючи зв’язку з дружиною та дітьми, Л. Павлишин 1947 року одружився з колишньою ученицею Вірою Бобровською, яка народила двох дочок та сина.

5 березня 1950 року було вбито Романа Шухевича, а 10 березня 1950 року заарештували Л. Павлишина і засудили на 25 років ув’язнення. Про тортури, яких він зазнав під час слідства, розповів у своїй книзі „Історія з грифом „секретно“ історик Володимир В’ятрович, який прочитав протоколи допитів арештованого, назвав слідчих, які „вибивали“ потрібні їм „свідчення“. Віру з дітьми вислали у Сибір.

Л. Павлишина утримували в тюрмах Львова, Іркутська, Володимира, в таборах пустельної Караґанди, заполярного Норільська, в Тайшетському „Озерному“, у Воркуті. Після придушення повстання 1953 року в Норільську Л. Павлишина виводили на розстріл разом з колишнім його зв’язковим у підпіллі Веніяміном Дужинським. У 1956 році Л. Павлишина звільнили з табору і перевели на поселення у Воркуті. До нього приїхала з Сибіру дружина. Саме з думкою про родину Л. Павлишин був змушений написати „покаянного листа“. Такі листи писали й інші в’язні.

22 січня 1959 року Л. Павлишина знову арештували. Він потрапив у Новий Розділ, де працював на хемічному підприємстві. „Вийшовши з „хемії“ на волю“, – пише у післямові В. Щеглюк, – Павлишин оселився у Львові“. Він помер у 1987 році.

Сувора війна Німеччини і СРСР розлучила багато сімей, які і після закінчення воєнних дій не могли навіть дізнатися про своїх ближніх. Це лихо не оминуло й Л. Павлишина, його першу дружину і дочок. Пізніше Б. Ольшанівській пощастило дізнатися про батька, але зустріч з ним не відбулася. І тепер лише його книжка розповіла їй про нелегкий життєвий шлях функціонера ОУН і полковника УПА Л. Павлишина.

Божена Ольшанівська з книжками Луки Павлишина і Володимира В’ятровича.

Книжка-перлина...

(Закінчення зі стор. 12)

часи було під забороною. Лише на початку 1990-их років історик Сергій Білокінь привіз в Україну „Звичаї нашого народу“ з Німеччини. З того часу в Києві вийшло кілька скромно оформлених видань цієї книжки, перше з яких, з передмовою Сергія Білоконя, мало назву – „Календар доколгоспної України“ (1991).

Присутній на презентації голова Українського фонду культури поет Борис Олійник у своєму виступі високо оцінив подвижництво „пульсарівців“, завдяки яким побачило світ таке непересічне, справді подарункове видання. Він наголосив, що ми, українці, повинні пишатися такими патріотами як О. Воропай, бо „він не бив себе в груди, а важко і невпинно працював для України“.

Будь-які відомості читачів і науковців про рукописи Олекси Воропая можна сповістити у видавництво „Пульсари“ на електронну адресу: mailto:mail@pulsary.com.ua; тел. (044) 425-12-75

Спомин про добру людину

Настоятель Української греко-католицької церкви Пресвятої Євхаристії міста Рудки у Львівській області о. Богдан Ванівський 11 лютого звернувся до громади з таким словом: „Минуло 40 днів, як відійшов у вічність громадянин США, почесний громадянин нашого міста Богдан-Зеновій Гайдучок. Він належав до тих людей, які свій патріотизм і віру підтвердили не словами, а конкретними ділами. Нелегке життя еміґранта (особливо у молоді роки) не забрало любови до своєї Батьківщини і Церкви. Набуті за кордоном інженерні знання, працьовитість і велика життєва енерґія вилилися конкретною допомогою для України. Багато добрих справ він зробив для Рудок, для релігійних громад, не звертаючи уваги на конфесійну приналежність, окремим потребуючим людям. Світлу пам'ять і добрий приклад залишив після себе Богдан Гайдучок. Нехай Господь Бог винагородить Його за все у вічності!".

У тривожному 1944 році родина Гайдучків змушена була залишити свій новий дім у Рудках.

Після поневірянь у таборах для переселенців в Австрії у січні 1948 року сім'я Гайдучків з 17-річним Богданом прибула у США. Початок життя в чужій країні Б.-З. Гайдучок описав у своїй автобіографічній книзі „Моя молодість. Спомини і завваги". Наполеглива праця дала добрі плоди – Б.-З. Гайдучок отримав диплом інженера, зумів професійно піднятися на вищі щаблі. Вірною подругою його життя стала дружина Ліда Гайдучок.

Коли Україна здобула незалежність, Б.-З. Гайдучок разом з своїм братом Левком відвідали рідний дім. Бажання допомогти в розбудові самостійної держави, передати своїм землякам знання, досвід, підтримати матеріяльно заохотило Б.-З. Гайдучка у співпраці з американцем Дерилом Терґом, починаючи з 1993 року, майже щорічно приїжджати в Україну.

Далеко не всі розуміли ідеї, мету та зусилля двох американців, але праця Б.-З. Гайдучка з молоддю, вивчення англійської мови в Рудківській школі не минули безслідно. Б.-З. Гайдучок, як і інші українці-еміґранти, зробили вагомий внесок в утвердження в Україні нових норм співжиття, в покращення життя і здоров'я, рівня освіти простих українців.

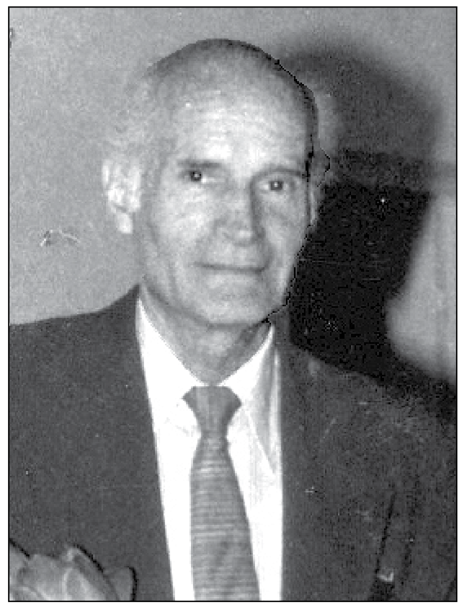

Св. п. Богдан-Зеновій Гайдучок

3 січня Б.-З. Гайдучка не стало. Впевнена, що працівники Рудківської лікарні, Будинку милосердя в Рудках, вихованці дитячого будинку в селі Корналовичі, пластуни пам'ятають доброту, щедрість, уважність Б.-З. Гайдучка. Назавжди в історії міста, в пам'яті і серцях багатьох людей залишиться світле ім'я цієї доброї людини.

Світлана Ференц,
заступник голови міста Рудки

Пам'яті Анни-Терези Винар

6 січня відійшла у вічність щира та добра людина, громадська діячка, меценатка Анна-Тереза Винар, уроджена Кузьмич. Усіх, хто був знайомий з нею, були зачаровані її оптимізмом, почуттям гідности, увагою і повагою до інших, величезним бажанням зробити щось корисне для суспільства та рідної землі.

А.-Т. Кузьмич народилася у Львові 23 грудня 1943 року у родині Ростислава та Лідії Кузьмичів. У пошуках кращої долі родина Кузьмичів еміґрувала подалі від СРСР – спочатку до Австралії, а згодом – до Денверу, США. Перший диплом маґістра А.-Т. Кузьмич здобула у Колорадському університеті в Денвері, де студіювала соціологію. Продовжила навчання в університеті Огайо, де у 1963-1965 роках була головою Української студентської громади. Одержала ступінь маґістра соціології, пізніше – вже в Кентському державному університеті – ступінь маґістра психології.

15 липня 1962 року А.-Т. Кузьмич одружилася з проф. Любомиром-Романом Винарем. У 1971 році народилася доня Наталя. Усе життя А.-Т. Винар була головною помічницею та дорадницею у громадських, наукових та суспільних справах своєму чоловікові – відомому українському історикові, голові Українського історичного товариства (УІТ) Л. Винарові. Вона присвятила себе родині, виховувала доньку та щиро раділа появі на світ онука Ростислава.

У 1970-их роках А.-Т. Винар була співукладачем довідкових видань з етнічних студій у США. Тривалий час була асистентом секретаря-скарбника УІТ, багато часу і праці присвячувала справам УІТ.

У Національному університеті „Острозька академія" спільно з чоловіком вона започаткувала наукову стипендію для студентів, що мають значні досягнення у навчанні та наукових дослідженнях. З чоловіком, дочкою (тепер – Н. Винар-Чемберс), сестрою д-ром Христиною Кузьмич та татом св. п. Ростиславом Кузьмичем понад дев'ять років виплачували три стипендії для студентів Острозької академії, що походили з рідного міста її батьків – Коломиї. Іноді стипендія призначалась здібним студентам-сиротам з інших реґіонів.

А.-Т. Винар завжди підтримувала діяльність Інституту дослідження української діяспори Острозької академії. Її стараннями значно поповнився бібліотечний фонд інституту. А.-Т. Винар безпосередньо долучилась до формування приватної книжкової колекції проф. Л. Винара та УІТ, до якої увійшли і книги за її уподобаннями.

В пам'ять батьків А.-Т. Винар в 2011 році в бібліотеці інституту створила унікальну колекцію: 183 комплекти записаних на диски відеолекцій найкращих професорів провідних американських університетів, відзначених різними науковими та педагогічними інституціями. Записи активно використовують у навчанні студенти академії.

Світла пам'ять про А.-Т. Винар назавжди залишиться в серцях людей, які її любили і шанували, та у тих численних справах, котрі вона самовіддано здійснювала для молоді.

Алла Атаманенко,
Ірина Рибачок
Національний університет „Острозька академія",
Острог, Рівненська область

Шановні читачі! **Висилаючи до „Свободи" спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!** *Редакція*

У ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу у Божу Вічність нашої найдорожчої
ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБУСІ і ТЕТИ

св. п.

НЕОНІЛІ БЕДРІЙ КРАМАРЧУК

народженої 14 травня 1935 р. в Тернополі, Україна.

була відправлена Служба Божа в понеділок, 11 березня 2013 року
в Українській католицькій церкві св. Юра в Ню-Йорку.

У глибокому смутку залишаються:

муж – ЗЕНОН
син – ЗЕНОН з дружиною НАТАЛЕЮ
син – БОРИС з дружиною ІРЕНОЮ
внуки – ЮРА, ОКСАНА, БЕРНАРД, СТЕФАНІЯ, ЛАРИСА, МАРЧИК
братова – ТАНЯ БЕДРІЙ – Мисисага, Онтаріо.
сваха – ОКСАНА з Івано-Франківська, Україна
Родина в Україні, Америці та Канаді.

Вічна Їй пам'ять!

У світлу пам'ять Неонілі Бедрій Крамарчук

Хто була моя мама Неоніла Бедрій Крамарчук? Важливіше, яку вона спадщину залишила мені й моїй родині?

Моя мама народилася в Тернополі в 1935 році. Її батьки, старший брат Анатолій і вона залишили свою батьківщину з приходом комуністів-большевиків. Вони втекли до Варшави, Польща, а в 1949 році родина переїхала з Ульму, Німеччина, до Америки, насамперед до Нюарку, Ню-Джерзі. В Нюарку закінчила середню школу та бухгалтерію. В 1958 році на чудовій оселі „Верховина" у Glen Spey, Ню-Йорк, недалеко Delaware River запізнала Зенона Крамарчука. Вони одружилися в 1959 році, а незадовго народився я. Мій брат Борис народився в 1961 році. Нова родина оселилася на 5-ій вулиці, де моя мама прожила до кінця свого життя.

Які спомини я зберігаю про мою маму? Перше, вона мала великодушне серце. Якщо коли-небудь хтось з моїх чотирьох дітей просив у неї гроші на обід - "lunch money" - моя мама ніколи не відмовила й завжди її гаманець залишався без копійки. Мені пригадується Євангеліє від Марка, ч.12, ст.41-44: "І сівши проти скарбоні, дивився, як народ кидає гроші у скарбоню. Чимало заможних кидали багато. І ось прийшла одна вдова вдовиця і вкинула дві лепти, і прикликавши своїх учнів, сказав їм: 'Істинно кажу вам, що ота вдова вдовиця вкинула більш від усіх які кидали у скорбоню. Вона ж з убозтва свого все, що мала, вкинула - увесь свій прожиток'."

Коли хтось з докучливих осіб зустрінув мою маму й мене на вулиці чи в церкві, мамина порада до мене була, „Усміхнись та зміни тему, якщо можливо". Мені пригадується духовна книжка „Наслідування Христа", дуга найбільш читана книжка в історії світу, а в ній саме книга 3-тя, глава 44 ("Не треба брати собі до серця того, що діється навколо нас") : "Господь до учня: 'Корисніше відвертати свої очі від того, що тобі не подається, і лишити кожному його гадку в спокої, ніж сперечатися з ним'."

Коли хтось з відомими хибами чи гріхами зустрінив мою маму й мене, мамина порада до мене була негайно пригадати собі їхні чесноти чи добрий мотив. Чи це не любов, одна з теологічних чеснот (друга: віра та надія)? Мені пригадується Євангеліє від Йоана, ч.13, ст. 34: "Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один одного! Як я був полюбив вас, так любіте і ви один одного." Додатково мені пригадується книжка „Життя в Пласті - Підручник Для Молоді", а саме в ній частина "Приткмети Пластуна в Житті". На ст. 184 я знаходжу 6-ту чесноту корисну для життя (їх разом 14): "Його ввічливість не сміє робити враження пониження, бо це незгідне з поняттям лицарськости".

Як тримала внутрішній спокій поміж щоденні бурї? Моя мама приготовлялась до них. Вона не чекала, щоб прибули бурі, а відмовляла вервицю наперед. В 1917 році Матінька Божа появилась троїм дітям пастухам у Фатімі, Португалія. Вона їм обіцяла, якщо медититимуть на таємницях Святої Вервиці, збагачення дарами й отримання миру в світі, навернення грішників і Росії, та сповнення їхніх прохань. Вервиця є скарб ласк, ласки Бога, хто дав нам життя й любить нас стільки, що подарував свого одного сина за прощення наших гріхів, щоб ми могли мати вічне життя.

Другий символ їй служність Марії та віра в сина Ісуса показались в ношенні параману ("scapular"). Параман є пара малих квадратів з тканини які ношені зпереду тіла, через плечі, й на спині. Я це виразно пам'ятаю з дитинства. бо в теплих місяцях мамині блюзки мінялись кольорами. Її тепле тіло з потом випускатиме натуральні кольори у тканині. Коли я їй спитався про ті 'плями', мамина відповідь була, "Яка вартість одягу супроти нашого пріоритету в житті: любити Марію та Ісуса".

Моя мама показала мені ще один надзвичайний приклад свого життя бути вірною та послушною дружиною своєму чоловікові. Вона була заміжня майже 53 роки. Її живий примір є один з найкращих дарів який батько чи матір може передати своїй дитині. Вона не нарікала коли її воля не сповнилась бо прийняла волю чоловіка як свою. Мені пригадується послання Св. Павла Ефесіян, ч.5, ст.21-25: "Коріться один одному з Христовім острасі. Жінки нехай коряться своїм чоловікам, як Господеві, бо чоловік голова жінки, як і Христос голова Церкви свого тіла, якого він спаситель. А як кориться Христові, так у всьому й жінки - своїм чоловікам. Чоловіки, любіть своїх жінок, як і Христос полюбив Церкву й видав себе за неї". Маминий примір керує мене в тім, як поводитись як чоловікові та важніше - як слузі Ісуса Христа, хто є наш Альфа й Омеґа, наше життя і смерть.

Спостерігаючи життя моеї мами, визнаю її простий спосіб життя, головно в сучасній культурі та українські громаді. Мені пригадується знову книжка Наслідування Христа, а саме в ні книга 3-тя, глава 23 ("Про чотири способи, як дійти до святого спокою"): Господь: "Сину, старайся радше чужу волю чинити, ніж свою власну. Волій завжди мати менше, ніж більше. Гляди завжди нижчого місця для себе і такого, щоб усім підлягати. Бажай постійно і молися за те, щоб воля Божа діялась з тобою у всій повноті. Отака людина увіходить у країну миру і спокою". Мамо, прости мені мої хиби та недотягнення як твій син і батько твоїх онуків. Вічная пам'ять!

Зенон Крамарчук, мол.

З глибоким смутком сповіщаємо
про відхід у вічність

св. п.

Ераста Гуцуляка

1930 – 2013

який відійшов від нас у мирі і спокої 2 березня 2013 року. Коханий чоловік, супутник в мандрівках і споріднена душа для Ярміли Делорес (з дому Бука), батько, який завжди надавав підтримку і був прикладом для наслідування, для Роми (Віктор), Юрія (Елізабет), Христини (Майкл), Аманди (Адріан) і Саманти (Шон); грайливий і гордий Дьодьо для Катріни, Тіани, Таїси, Мії та Аріанни. Пережив померлих раніше першу дружину Лідію і сина Марчика. Залишив у жалобі свого брата Любомира, племінниць Кристі (Талал), Тамару (Ерін); братових Ліду (Тревор), Крис-тін; дальшу родину і друзів у Канаді, Сполучених Штатах Америки та Україні, чиє життя він постійно збагачував своїми надихаючими вчинками, сенсом гумору і життєрадісністю.

Ераст народився в Рівному, Україна, у 1930 р. Він іммігрував у Канаду з табору переселених осіб у 1948 р. з матір'ю Марією, батьком Михайлом і братом Любомиром.

Ераст закінчив Університет Британської Колумбії, одержавши диплом фармацевта. Завдяки своєму підприємницькому таланту він став засновником, був попереднім президентом і головою Дирекції Medical Pharmacies Group Inc., однієї з найбільших компаній-постачальниць фармацевтичної продукції в заклади довгострокової медичної опіки в Канаді.

Ераст залишив свій неповторний слід у житті численних людей завдяки своїй провідницькій ролі, щедрим соціальним внескам, філантропії, харитативним пожертвам, далекоглядному мисленню і діям.

Під час проголошення Україною Незалежності він був президентом Канадського Товариства Прихильників Руху і описав цей період в історії у книзі своїх спогадів "Моя дерев'яна валізка".

Ераст був одним із засновників і директором Канадського Фонду "Дітям Чорнобиля". Від 2004 року він був Почесним консулом України в Канаді.

Його філантропічні дії були численними. З ініціативи Ераста було засновано Катедру Українських Студій в Університеті Альберти. Згодом Університет Альберти присвоїв йому звання почесного доктора права за його гуманітарну діяльність і розвиток українських студій.

Після розвалу Совєтського Союзу Ераст подарував будинок в Оттаві для першого Посольства України в Канаді.

Як подяку Канаді за те, що він та його родина мала можливість поселитися у цій державі, він подарував 550 акрів землі для перетворення її у парк.

Ераст Гуцуляк став прикладом сильної віри і присвяти служінню своїй державі Канаді, Батьківщині Україні та громаді. Він був постійним жертводавцем для харитативних організацій, шкіл, медичних закладів і демократичних ініціатив. Він купив і подарував Домівку ім. Гуцуляків для Організації Української Молоді Пласт і для вживання її цілою громадою.

Цей скромний чоловік отримав багато нагород, сертифікатів і офіційних відзнак, зокрема: найвищу нагороду Канади – орден Канади у 2006 р.; медаль Королеви Єлизавети II з нагоди її Діамантового ювілею на троні; медалі від президента України "За заслуги III ступеня"; "За заслуги II ступеня"; медаль Міністерства закордонних справ України; Золоту медаль "Князь Острозький"; Пластовий орден "Вічний Вогонь" у золоті; Шевченківську медаль Конгресу Українців Канади.

Разом зі своєю дружиною Ярмілою Ераст подорожував, відвідавши майже кожен куточок земної кулі. Зовсім недавно він побував у Мюнхені, в Німеччині, де отримав своє третє і останнє звання почесного доктора. Ераст Гуцуляк прожив чудове життя – життя, яке варто пам'ятати.

Друзі попрощалися з Ерастом Гуцуляком у Turner & Porter Yorke Chapel, 2357 Bloor St. W., Toronto, в четвер, 7 березня, і п'ятницю, 8 березня; панахида відбулася о 7.30 год. вечора. Опісля – приватні похоронні відправи. Святкування Життя Ераста Гуцуляка відбулося в суботу, 9 березня 2013 р., о 1 год. попол. у Пластовій Домівці ім. Гуцуляків, 516 The Kingsway, Toronto.

Замість квітів можна скласти пожертви на The Huculak Foundation, яка виділяє пожертви на харитативні цілі і надасть посвідку для відтягнення від податку.

Співчуття можна скласти на веб-сторінці www.turnerporter.ca.

Ділимося сумною вісткою
з громадою, родиною і приятелями,
що на Святий Вечір Різдва Христового
6 січня 2013 року
відійшла у вічність

св. п.

АННА ТЕРЕЗА ВИНАР

(УРОДЖЕНА КУЗЬМИЧ)

Соціолог і меценат,
активний член Українського Історичного Товариства.

Народжена 3 січня 1944 року у Львові в родині адвоката Ростислава та Лідії Кузьмич, виїхала з батьками до Австрії, згодом – Австралії, пізніше – до Америки. Студіювала і закінчила студії у Денверському, Бовлінг-Грінському та Кентському університетах, де була активною у студентських організаціях. Стала укладачем низки бібліографічних видань, багато років працювала помічником секретаря-скарбника Українського Історичного Товариства.

Була ініціатором і одним із фундаторів стипендій для студентів Національного університету «Острозька академія», де пізніше заснувала в пам'ять Батьків Колекцію дисків з лекціями, що викладались найкращими професорами американських університетів.

Висловлюємо глибокі співчуття родині Покійної.

Вічна Їй пам'ять!

Управа Українського Історичного Товариства

На Святий Вечір Різдва Христового
6 січня 2013 року
відійшла у вічність
наша найдорожча Дружина, Мама, Бабуся, Сестра

св. п.

АННА ТЕРЕЗА ВИНАР

Народжена 3 січня 1944 р. у Львові в родині адвоката Ростислава та Лідії Кузьмич, переїхала з батьками до Австрії, пізніше – до Австралії і згодом – до Америки. Була активною в українському та американському студентському житті під час навчання у Денверському, Бовлінг-Грінському та Кентському університетах. Мала широке коло зацікавлень, багато років співпрацювала в Українському Історичному Товаристві. Значну частину свого життя присвятила Родині.

Була меценатом студентських стипендій в Національному університеті „Острозька академія", в якому в пам'ять Батьків заснувала Колекцію відеозаписів найкращих лекцій професорів американських університетів.

У глибокому смутку залишилися:

чоловік – Любомир Винар
доня – Наталка Винар-Чемберс з чоловіком Енді та сином Ростиком
сестра – Христина Кузьмич
шваґер – Богдан Винар з родиною

Вічна Їй пам'ять!

Ділимося сумною вісткою з родиною,
приятелями та знайомими, що після довгої
і важкої недуги відійшов від нас у вічність
4 лютого 2013 року на 86-му році життя
наш найдорожчий і незабутній
Тато, Дідо, Стрийко і Вуйко

св. п.

Ярослав Дармограй

Залишені у глибокому смутку:

донька - Марта Пишителі з чоловіком Patrick
син - Андрій Дармограй з дружиною Regine
зять - Павло, чоловік дочки св. п. Христі Крамаренко
внуки - Петро, Михайло, Данило, Катруся, Данилко, Леся, Михайло, Марко
братанок - Петро Дармограй з родиною
братанниця - Маруся Мулик з родиною
племінниця - Рома Чижик з родиною
сваха - Поліна Крамаренко
ближча і дальша родина в Україні та Америці.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ’ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою, що 4 лютого 2013 року
відійшла у вічність наша найдорожча
Мама, Бабця, Прабабця і Тітка

св. п.

Марія Стеткевич Пащин

нар. 28 квітня 1915 року у Відні, Австрія.

У глибокому смутку залишилися

син - Богдан Пащин з дружиною Квітославою
з сином Олександром
з донею Мікою Чума з чоловіком Марком і
дітьми Максимом, Мариною і Мією
син - Олег Пащин з дружиною Єлисаветою
з дочкою Христиною Дем’янчук і чоловіком
Олесем
і дочкою Лярисою Содоль з чоловіком Андрієм
дочка - Зоряня Когут з чоловіком Зеноном
і сином Марком Стефанюком
дочка - Лярісса Голинська з чоловіком Нестором
і сином Дам’яном
і дочкою Лелією Бирн з чоловіком Джастеном
братанки з родини брата Романа Стеткевича – Орест,
Ігор, Ірина, Марта, Андрій і Роман з родинами
братанок з родини брата Евгена Стеткевича – Роман з родиною

Похоронні відправи відбулися 6 лютого 2013 року в Українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Лорейн, Огайо. Спів-служили о. Степан Паливода, парох церкви св. Івана Хрестителя і о.Богдан Барицький, сотрудник пароха катедри св. Йосафата у Пармі, Огайо.

Вічна Їй пам’ять!

У глибокому смутку повідомляємо
що 7 березня 2013 року відійшов
у вічність у присутності родини

св. п.

д-р Петро Грицак

нар. 8 липня 1923 року в
Перемишлі, Польща
батько св.п. Марії
та брат св.п. Павла

Похоронні відправи відбудуться в суботу, 16 березня 2013 року о год. 10:30 ранку в Українській католицькій церкві св. Володимира, 309 Grier Ave, Elizabeth, NJ. Опісля тіло спочине на Українському цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

У смутку залишилися:

доњка - Александра Грицак з чоловіком David Mandel
та сином Аскольдом
сини - Михайло Грицак з дружиною Мартою Біскуп
та сини Брендон і Яред
- Орест Грицак з дружиною Margaret Begley
і синами Петром і Артуром
братова - Дарка Самотулка
племінник - Евген з сином Александром і донею Наталією
племінниця - Ольга (Ока)
дальша родина в Україні та Америці.

Д-р Петро Грицак був професійним інженером, колишнім головою Товариства Українських Інженерів Америки (1966-67), ТУІА Н.Дж. (1996-2000); головою Т-ва „Перемищина“, (1993-2003), заступником голови Української Музичної Фундації (1977-1997), автором 69 статей, друкованих на сторінках „Свободи“.

Замість квітів. пожертви в пам’ять Покійного можна складати на Dr. Peter Hrycak Memorial Fund, 19 Roselle Avenue, Cranford, NJ 07016, для продовження Його благодійних праць.

Вічна Йому пам’ять!

Ділимося з сумною вісткою, що
10 лютого 2013 року відійшла у
вічність наша найдорожча
Мама, Бабця і Прабабця, заслужена
громадська патріотична діячка

св. п.

ДАРІЯ СТЕПАНЯК

нар. 2 червня 1918 року у Перемишлі, Україна.

Похоронні відправи відбулися 14 лютого 2013 року в Юніон, Ню-Джерзі
Похована на цвинтарі св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Ню-Джерзі.

Залишені у смутку:

дочка - Марта Кокольска з чоловіком Романом
внучки - Ліда і правнуки Чарлс і Юрій
- Ляриса Моція з чоловіком Френком
правнуки - Александер і Михайло.
син - Володимир Степаняк з дружиною Любов.
внучки - Віра Брункенгофер з чоловіком Джейсоном
- Христина Гентиш з чоловіком Данилом,
- вдова внука Миколи Степеняка- Бренді.
невістка - Дарлен Степаняк вдова Юрка Степаняка
внук - Марко Степаняк з дружиною Нікол,
правнуки - Микола і Олександер.

на Україні:

дочка - Лідія Ханик з чоловіком Юрієм
внук - Святослав Ханик з дружиною Галиною.
внучка - Роксоляна Посполітак з чоловіком Володимиром
правнучки - Дарина і Маріяна
племінники - Роман Степаняк з родиною - Івано-Франківськ
Богдан Стапаняк з родиною - Теребовля

Вічна Їй пам’ять!

Замість квітів на могилу, пожертви просимо висилати на:
РОДУ - УККА, 203 Second Ave., New York NY 10003,
або на Nick E. Stepaniak Memorial Foundation
though http://nickestepaniakmemorialfoundation.org/